

AZ

UNGI EV. REFORM. EGYHÁZMEGYE

1897. ÉVI NOVEMBER HÓ 9-ÉN UNGVÁRON,

1897. ÉVI NOVEMBER HÓ 23-ÁN NAGY-KAPOSON,

1898. ÉVI JANUÁR HÓ 4-ÉN NAGY-KAPOSON,

1898. ÉVI FEBRUÁR HÓ 17-ÉN UNGVÁRON TARTOTT

RENDKIVÜLI,

1898. MÁRCZIUS 29—30. NAPJAIN UNGVÁRON TARTOTT

TAVASZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTÉK :

NÉMETH PÉTER ÉS MAGYAR BERTALAN,
EGYHÁZMEGYEI ALJEGYZŐK.

UNGVÁRT.

NYOMATOTT SZÉKELY ÉS ILLÉS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1898.

AZ

UNGI EV. REFORM. EGYHÁZMEGYE

1897. ÉVI NOVEMBER HÓ 9-ÉN UNGVÁRON,

1897. ÉVI NOVEMBER HÓ 23-ÁN NAGY-KAPOSON,

1898. ÉVI JANUÁR HÓ 4-ÉN NAGY-KAPOSON,

1898. ÉVI FEBRUÁR HÓ 17-ÉN UNGVÁRON TARTOTT

RENDKIVÜLI,

1898. MÁRCZIUS 29–30. NAPJAIN UNGVÁRON TARTOTT

TAVASZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTÉK :

NÉMETH PÉTER ÉS MAGYAR BERTALAN,
EGYHÁZMEGYEI ALJEGYZŐK.

UNGVÁRT.

NYOMATOTT SZÉKELY ÉS ILLÉS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1898.

Az ungi ev. reform. egyházmegye 1897. évi november hó 9-én Ungváron tartott rendkívüli gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Szabó Endre esperes, Fekésházy Miklós helyettesített elnök; Szabó József, Magyar József, Szűcs István, Szöllősy Gyula tanácsbírák; Morvay József, Szöllősy Ferencz, Köröskényi István, id. Szakal István, ifj. Szakal István, Kecskeméthy Lajos, Kovács István, Móré Gábor, Móré Elek, Bacskay Sámuel, L. Szabó Endre, Pataki Pál, Kozma József lelkészek; Szabó István, Erdélyi János s.-lelkészek; Homoki Antal egyhm. fő-, Németh Péter és Magyar Bertalan egyhm. aljegyzők.

1. Esperes ur segedelmet kérő imája után fölkéri Fekésházy Miklóst a világi elnöki szék elfoglalására, melynek megtörténte után a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2. Olvastattak a tőkés segélyért és a rendkívüli államsegélyért benyújtott kérvények, melyek következőleg bíráltattak el és ajánlottak segélyezésre:

I.

Tőkés segélyre.

1. Jenke, mely 10—12 kilométer távolságon elszórt fiók-egyházak és szórványok központját képezi, a mellett minden irányban szláv ajku és idegen vallásu népek

közé van beékelve, a kik nagymérvben ki vannak téve a térítgetésnek; azért az anyaegyházban, mely a vallásos egybegyülekezés központját képezi, nagyon szükséges, hogy az évszázados, dűledező és a hiveket befogadni nem képes templom helyett, a hivek számának megfelelő templom építtessék, — miért is egyházmegyénk a benyújtott tervezetet és költségvetést helybenhagyja és megerősíti és a jenkei egyházat első helyen és a legmelegbben ajánlja tőkés segélyre.

2. Lucska, építkezésből származó 1200 frt adósságát nem képes önerejéből kifizetni; szintén szláv ajku és idegen népek közé van beékelve, ezenkívül a hivek a folyó évben dühöngött tűzvész folytán mindenüket elvesztették; így nemcsak jelenben, de jövőre is hosszú időn át fizetéképtelenek lesznek, mely okból egyházmegyénk jó lelkiismerettel ajánlja tőkés segélyre.

3. Miután a Tisza-folyó partszaggatása miatt a csapi egyház templomát és egyéb egyházi épületeit kénytelen volt más helyen újból építeni, iskolája egyházilag és polgárilag veszélyesnek találtatott s annak használatától eltiltatott s hogy ezen nagymérvű építkezést teljesíthesse, kölcsönt kellett fölvennie s most erejét meghaladó adósságától csak csak úgy menekülhet, ha tőkés segélyben részesül, a mire az egyházmegye igen melegen ajánlja.

4. A vajáni egyház már az 1890-ik évben tisztelettel kérte a nagyméltóságú konventet, hogy templom-, paplak- és iskola-építésből származott 1500 frt adósságának törlesztésére tőkés segélyt adni méltóztassék; miután az egyház a várva-várt segélyt még ezideig sem kapta meg, most ujabban tisztelettel kéri a főt. egyházkerület utján a nagyméltóságú Konventet, hogy ezen, az egyházra nézve elhordozhatlan teher törlesztésére méltóztassék tőke-segélyt engedményezni, mire egyházmegyénk is igen sürgősen és jóindulattal ajánlja a vajáni egyházat.

5. A pályini egyház már régebbi idő óta törekedett arra, hogy alkalmatlan helyen levő régi fatemploma helyett újat építsen, a mit az 1896-ik évben meg is csele-

kedett, de ezáltal a különben is szegény nép, mely a Laborcz-folyó évenként ismétlődő áradásaitól sok kárt szenved, — annyi adósságba keveredett, hogy azt önerejéből fedezni nem képes, bár ujabban is nagymérvű kivetést eszközölt; de a főt. egyházkerülettől kért 2000 frt tartozásától csak úgy menekülhet, ha a méltóságos konventtől töke-segélyben részesül, miért is egyházmegyénk szives indulattal ajánlja töke-segélyre ezen buzgó igyekezetű egyházat.

6. Nyarad ezelőtt 6 évvel egy igen alkalmas helyen lelkészi lakot és belsőséget vásárolt, melynek vételára kifizethetése végett, 3500 frt adóssággal terhelte meg magát azon reményben, hogy ezt kevesével kifizeti, — azonban a mostoha időjárás folytán az egyház tagjai, kik évenként többrendbeli kivetéssel vannak megróva az egyház szükségleteinek fedezhetőse czéljából, ezen adósságot nem képesek kifizetni, annyival is inkább, mivel ez évben a villám a templomot és tornyot összerongálta, melyet 500 fittal kellett kijavítani; ezért a 3500 forint adósság törlesztésére töke-segélyt kérnek, melyre egyházmegyénk is szivesen ajánlja ezen buzgó igyekezetű egyházat.

7. A csepelyi egyház, az ungi egyházmegyében a legkisebb anyaegyház, a mennyiben tagjainak száma 12 gazda és néhány házatlan zsellérből áll, mindennek daczára, ezen kevés tagból álló egyház oly buzgóságot fejt ki egyháza érdekében, a mi nagy elismerést érdemel, — de mert a kényszer-helyzet folytán a kor kívánalmainak megfelelő lelkészlak építéséből fennálló 510 frt adósságát a napi szükségletek mellett nem képes kifizetni, mert semmi egyházi vagyona nincs, az egyház-fentartási költséget is kivetés útján eszközlik, — ez okból egyházmegyénk ezen igyekező kis egyházat melegen ajánlja töke-segélyre.

II.

Államsegélyre.

1. Kovács István ágteleki lelkész, kinek az 1897 ik évben a mostoha időjárás folytán alig termett valamit a

földje, azonkívül a sertésvész folytán sok kárt szenvedett, — kér: 100 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

2. Kiss László bátfai lelkész többrendbeli elemi csapás által szenvedett káaira és csekély fizetésére való tekintetből kér: 200 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

3. Pazar István iskei lelkész, ki folyton kevés jövedelmű egyházban hivataloskodik, e mellett sok tagból álló családjának fölnevelése folytán adósságba merült, — mint 70 éves öreg ember, nem lát más menekülést az anyagi zavarokból, — kér: 250 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

4. Ifj. Szakal István lucskai lelkész a sertésvész folytán 100 frt kárt szenvedett, azonkívül hivei az ezen évben dühöngött tüzvész által tönkremenván, a jelen évre fizetni képtelenek, — ezért kér: 100 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

5. Homoki Antal, földjeinek terméketlensége, neje betegségéből származott adóssága, elemi csapás, árvíz és sertésvész által szenvedett kárai folytán kér: 100 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

6. Kecskeméthy Lajos nyarádi lelkész marha- és sertésvész folytán mintegy 2000 frt kárt vallott, — ez okból kér: 200 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

7. Szöllősy Ferencz mokcsa-kerészi lelkész két gyermekének neveltetése és többszöri elemi csapás folytán szenvedett káaira való tekintetből kér: 200 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

8. Id. Szakal István nagy-szeretvai lelkész csekély fizetése, sok árvíz-kára, családi viszonyai folytán keletkezett adóssága és nehéz körülményei miatt kér: 200 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

9. Pataki Pál tarnóczi lelkész csekély fizetése, többrendbeli kárvallása és ezekből származó zilált anyagi viszonyai folytán kér: 240 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

10. Szaploneczay Benjámín nagy-gejőczi lelkész, neje és saját maga súlyos betegségéből származott költségek folytán adósságba merült, — azonkívül az árviztől sok veszteséget szenved, — kér: 100 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

11. Kocsis Endre p.-helmecezi lelkész, bár gyermekei taníttatásából adóssága származott, sok kárt szenvedett árviz és elemi csapás folytán, — kér: 150 frtot.

Jelenben segélyre nem ajánltatik.

12. Morvay József kis-ráthi lelkész csekély fizetése és nagy családja, továbbá terméketlen földjei miatt szigorú anyagi körülményei folytán — kér: 300 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

13. Benedek János reviscei agg lelkész nagy családjára s neje gyakori betegeskedésére nézve és sok elemi csapás folytán keletkezett káraitra való tekintetből kér: 200 frtot.

Ajánltatik: 200 frtra.

14. Rásky Endre vajkócz—mátyóczi lelkész, huzamos időn át sok elemi csapást szenvedett, továbbá hivei közül sokan elpusztultak és eltávoztak a községből, kiknél a fizetés elveszett, e mellett segédet is kénytelen tartani, holott maga is alig élhet, — kér: 100 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

15. Tóth József palágyi csekély fizetésű lelkész, ki két év óta súlyos beteg, azonfelül terményekben sok kárt szenvedett, — kér: 150 frtot.

Ajánltatik: 150 frtra.

16. Gecse Géza gálóczi lelkész, ki csekély fizetése folytán adósságba merült, — kér: 130 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

17. Erdélyi János segéd-lelkész, csekély jövedelmére való tekintetből kér: 50 frtot.

Ajánltatik: 50 frtra.

18. Móre Elek, mint csekély jövedelmű egyházban szolgáló kezdő lelkész, kölcsön-pénzből szerelte fel gazdaságát, sőt még adóját is kölcsön-pénzből fizette ki; ily nehéz körülményei folytán kér: 150 frtot.

Ajánltatik: 120 frtra.

19. Köröskényi István, mint csekély jövedelmű kezdő lelkész, már a kezdetnél nagy szükségekkel küzd, a miért kér: 107 frtot.

Ajánltatik: 107 frtra.

20. Móre Gábor jenkei lelkész többrendbeli elemi csapás és gyermekének taníttatása folytán adósságba merült, a miért kér: 150 frtot.

Ajánltatik: 150 frtra.

21. Szabó István ásványi segéd-lelkész, fizetésének csekély volta folytán, de meg mint tanító-káplán el van vonva a gazdálkodástól, így a megélhetésre még adósságot is csinált, — kér: 60 frtot.

Ajánltatik: 60 frtra.

22. Szöllősy Gyula csepelyi, csekély fizetésű lelkész földterményeiben, továbbá marha-, ló- és sertésvész által sok kárt szenvedett, minek folytán kér: 100 frtot.

Ajánltatik: 100 frtra.

3. A jegyzőkönyv meghitelesítetett 1897. november 23-án Nagy-Kaposon tartott rendkívüli közgyűlésben.

Jegyzette:

Homoki Antal,

e.-m. főjegyző.

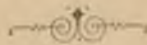
A jegyzőkönyvben foglalt rendkívüli gyűlési tárgyak rövid kivonata:

1. Esperes a gyűlést imával megnyitja s Fekésházy Miklóst a vil. elnöki szék elfoglalására felhívja.
2. A tőke-segélyért s rendkívüli államsegélyért beadott kérvények.
3. A jegyzőkönyv meghitelesített november 23-án.

Betűrendes tárgymutató.

Benedek János, 2.	Móré Gábor, 2.
Csapi egyház, 2.	Nyarádi egyház, 2.
Csepelyi egyház, 2.	Pataky Pál, 2.
Erdélyi János, 2.	Pazar István, 2.
Fekésházy Miklós, 1.	Pályini egyház, 2.
Gecse Géza, 2.	Rásky Endre, 2.
Homoki Antal, 2.	Szabó István, 2.
Jenkei egyház, 2.	Id. Szakal István, 2.
Kiss László, 2.	Ifj. Szakal István, 2.
Kecskeméthy Lajos, 2.	Szaplonczay Benjámín, 2.
Kocsis Endre, 2.	Szőllősy Ferencz, 2.
Kovács István, 2.	Szőllősy Gyula, 2.
Köröskényi István, 2.	Tóth József, 2.
Lucskai egyház, 2.	Vajáni egyház, 2.
Móré Elek, 2.	

Az ungi ev. reform. egyházmegye 1897. évi november hó 23-án, Nagy-Kaposon tartott rendkívüli gyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Szabó Endre esperes egyházi és László Kálmán világi elnök vezetése alatt: Id. Virágh József, Szabó József, Magyar József, Hegedüs Sámuel, Szűcs István és Szöllősy Gyula papi tanácsbírák. Homoki Antal fő-, Németh Péter aljegyző. Pazar István, Benedek János, id. Szakal István, Morvay József, Szabó Károly, Szöllősy Ferencz, L. Szabó Endre, Móré Gábor, Maksa József, Kecskeméthy Lajos, Tóth Lajos, Pataky Pál, Köröskényi Istvan, Gecse Géza lelkészek. Nagy Géza segédlelkész. Id. Maksa József, Sulyok János, Kiss Lajos, Meskó Gáspár tanítók.

1. Elnöklő esperesünk ima után üdvözölve a rendkívüli gyűlés egybegyült tagjait, — miután a gyűlésen a világi tanácsbírák közül senki sem jelent meg, tek. László Kálmán ur, kaposi egyháztagnak a gyűlés felhívása következtében a világi elnöki széket elfoglalván, —

a gyűlést megnyitottnak jelentette ki.

2. Rendkívüli gyűlésünk összehívását azon sajnálatos esemény tette szükségessé, hogy — mint az esperesi körlevélben jeleztetett — világi tanácsbíráink, Kormoss Béla ur kivételével, hivatalukról lemondottak.

A gyűlés megnyitása után esperes ur kijelenti, hogy a tegnapi postával vette Kormoss Béla vil. tanácsbíró ur lemondását is s a lemondó-leveleket bemutatja, melyek a gyűlés előtt egész terjedelmükben felolvastatnak. Melyek szerint: Horváth Dezső, Bernáth Dezső, Köröskényi Elek és Felföldy Ödön urak együttesen 1897 november 9-én Ungváron, — Bernáth Zoltán ur 1897. nov. 9-én Nagy-Kaposon, — Kormoss Béla ur 1897. nov. 21-én Szobránczon keltezve, — a változott körülmények folytán az ungi egyházmegyei világi tanácsbírói állásukról lemondásukat beadták.

Mélyen lehangolt érzelmekkel hallgatva végig a gyűlés a lemondásoknak minden körülmények közt tiszteletreméltó önbecsérzet szülte indokolásait s határozott tudatával annak, hogy a nevezett tanácsbíró urak és egyházmegyénk között oly sok ideig fennállott szép bizalom összetartó kapcsolata ezen lemondás folytán akként szakítottak szét, hogy az az egyházmegye részéről éppen meg nem vont bizalom őszinte kijelentésével teljes egészében ismét össze nem forrasztható: a be-terjesztett lemondásokat az egyházmegyei rendkívüli gyűlés fájdalommal tudomásul veszi. Mely alkalomból egyszersmind a hivatalukról leköszönt tanácsbíró uraknak azon fáradhatlan buzgalomért, egyházmegyénk részéről oly sok irányban nyert fáradságos megbizátások pontos és lelkiismeretes teljesítéseért, a melyekért, habár jól tudjuk: a mi köszönetünk csekély jutalmazás ama valódi végtelen jutalom mellett, melyet a kötelesség hű teljesítésének öntudata nyújt, — mindamelllett nem mulaszthatja el az ungi egyházmegye szives köszönetét nyil-

vánítani s a tanácsbíró uraknak egyházmegyénk közügyei terén szerzett érdemeiket jegyzőkönyvében megörökíteni.

3. A lemondás folytán megüresedett egyházmegyei világi tanácsbírói hivatalok betöltése érdekében

esperes ur a szavazás mielőbbi elrendelésével megbizatik.

A szavazatbontó-bizottság tagjai lesznek: Szabó Endre esperes, Virágh József, Szöllősy Gyula, Maksa József. Világi részről: László Kálmán ur.

Ha az első szavazás eredményre nem vezetne, esperes ur megbizatik a legtöbb szavazatot nyert egyének neveit a törvény értelmében szűkebb körű választás alá bocsátani, általában akként intézkedni, hogy a tavaszi egyházmegyei közgyűlésben a végleges eredmény kihirdethető legyen.

4. Meghitelesített 1897. nov. 23-án, Csepelyben.

Jegyzette :

Németh Péter,

e.-m. aljegyző.

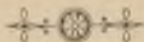
A jegyzőkönyvben foglalt rendkívüli gyűlési tárgyak rövid kivonata:

1. Esperes ur a gyűlést megnyitja, László Kálmánt a világi elnöki szék elfoglalására felhívja.
2. Esperes a vil. tanácsbírák lemondását beterjeszti.
3. Esperes a tanácsbírói hivatalokra való szavazás elrendelésével megbíztatik s a szavazatbontó-bizottság megválasztatik.
4. A jegyzőkönyv meghitelesített.

Betűrendes tárgymutató.

Bernáth Dezső, 2.	László Kálmán, 1. 3.
Bernáth Zoltán, 2.	Maksa József, 3.
Felföldy Ödön, 2.	Szabó Endre esperes, 3.
Horváth Dezső, 2.	Szóllósy Gyula, 3.
Kormoss Béla, 2.	Virágh József, 3.
Köröskényi Elek, 2.	

Az ungi ev. reform. egyházmegye 1898. évi január hó 4-ik napján, Nagy-Kaposon tartott rendkívüli közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Szabó Endre esperes egyházi, — Kormoss Béla világi h. elnök; Virágh József, Szabó József, Hegedüs Sámuel, Szűcs István, Szöllősy Gyula egyházi tanácsbírák; BacsKay Sámuel, Nagy Sándor, Maksa József, Szöllősy Ferencz, Kiss László lelkészek; Erdélyi János s.-lelkész; Homoki Antal egyházmegyei fő-, Magyar Bertalan és Németh Péter aljegyzők.

1. Esperes ur jó Istenünk megáldó s megsegítő kegyelmeért buzgóan esedezván, —

a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2. Felolvastatott a Nagy-Kaposon, 1897. évi decz. hó 15-én felvett szavazatbontó-bizottság jegyzőkönyve, mely szerint az üresedésben levő világi tanácsbírói székekre a szavazatok többfelé ágazván, legtöbb szavazatot nyertek: 1. Köröskényi Elek 28, — 2. Bernáth Dezső 24, — 3. Kormoss Béla 23, — 4. Felföldy Ödön 23, — 5. Horváth Dezső 22, — 6. Bernáth Zoltán 20 szavazatot; ennek folytán, az egyházmegye szavazatainak többségével, az eddigi egyházmegyei világi tanácsbírák újból megválasztattak.

Örvendetes tudomásul szolgál.

3. A megválasztott világi tanácsbírák közül Kormoss Béla e rendkívüli közgyűlésünkön jelen lévén, azzal a kijelentéssel, „hogy ő, mint protestáns ember, szereti egyházát s egyházmegyénknek a személye iránt tanúsított bizalmát e szeretetből kifolyólag vissza nem utasíthatja s nem is utasítja, sőt köszönettel fogadja ez újabb megválasztását“, — tanácsbirói székét elfoglalja. Kormoss Béla megválasztott világi tanácsbírónak szívből eredt s szívhez szóló szavai általános lelkesedést keltvén, esperes ur az eskü letételére hívja fel.

Kormoss Béla megválasztott világi tanácsbíró az esküt letévén, tanácsbirói székét a jelenvoltak legjobb kívánságai közt elfoglalja.

4. Ennek megtörténte után esperes ur előterjeszti, hogy a még megválasztott öt világi tanácsbíró: Bernáth Dezső, Bernáth Zoltán, Felföldy Ödön, Köröskényi Elek, Horváth Dezső, — egy, a mai napon hozzá benyújtott s együttesen aláírt nyilatkozatban kijelentik, hogy köszönettel veszik ugyan az egyházmegye többségének bizalmát, de mert az ok, mely miatt lemondtak, ma is fennforog, hogy következetlenek ne legyenek, az újból való megválasztás után sem fogadják el a tanácsbirói székét.

Szoros és bensőségteljes volt az a kapocs, mely egyházmegyénket, évek hosszú során keresztül, a lemondott világi tanácsbírákhoz csatolta s midőn újból való lemondásukat közgyűlésünk fájdalommal veszi tudomásul, ugyanakkor azon óhajának ad kifejezést, hogy a távolabbi összeköttetés mellett is, nagyrabecsült tehetségeiket protestáns anyaszentegyházunk virágzásának előmozdítására, ezutánra is érvényesíteni sziveskedjenek.

5. Az újabb lemondás folytán ismételve megüresedett öt világi tanácsbirói szék, törvény szerint, egyházmegyénk egyházainak szavazata által lévén betöltendő:

Esperes ur a további szükséges intézkedések megtételére felkéretik.

6. Jelen közgyűlésünk, hogy egyházmegyénk ügyei a késedelmezés miatt csorbulást ne szenvedjenek, a beérkezendő szavazatok felbontásáról is intézkedni kívánván, határozatilag kimondja:

A mult alkalommal működött szavazat-felbontó bizottság tagjai, névszerint Szabó Endre esperes, László Kálmán, Virágh József, Szöllősy Gyula és Maksa József felkéretnek, hogy a szavazatok felbontását ez alkalommal is teljesítsék s ha ez újabb szavazás eredményre nem vezetne, az esetben az esperes vezesse azt tovább, míg sikere leend s a cél elérése után rendkívüli közgyűlést hívjon össze.

7. Mindezen jegyzőkönyvi pontok meghitelesítették Ungvárt, 1898. évi február hó 17-én tartott rendkívüli közgyűlésben.

Jegyzette :

Magyar Bertalan,

e. m. aljegyző.

A jegyzőkönyvben foglalt rendkívüli gyűlési tárgyak rövid kivonata:

1. Esperes, ima után, a gyűlést megnyitja.
2. Esperes a vil. tanácsbírákra beadott szavazatok eredményéről jelentést tesz.
3. Kormoss Béla megválasztott vil. tanácsbíró székét elfoglalja.
4. Esperes jelenti, hogy Bernáth Dezső, Bernáth Zoltán, Köröskényi Elek, Felföldy Ödön, Horváth Dezső újonnan megválasztott tanácsbírák a megválasztást nem fogadták el.
5. A lemondás folytán megüresedett vil. tanácsbírói hivatalok betöltése elrendeltetik.
6. Szavazatbontó-bizottsági tagok választatnak.
7. A jegyzőkönyv meghitelesítése.

Betűrendes tárgymutató.

Bernáth Dezső 2, 4.	Köröskényi Elek 2, 4.
Bernáth Zoltán 2, 4.	László Kálmán, 6.
Felföldy Ödön 2, 4.	Maksa József, 6.
Horváth Dezső 2, 4.	Szabó Endre esperes, 6.
Kormoss Béla 2, 3.	Szóllósy Gyula, 6.

**Az ungi ev. reform. egyházmegye 1898. évi február hó
17-ik napján, Ungváron tartott rendkívüli közgyűlésének
jegyzőkönyve.**

Jelen voltak: Szabó Endre esperes és Nyomárkay Aurél elnöke alatt: Szűcs István, Hegedüs Sámuel papi tanácsbírák; Minay István, Stépán László, Szabó Győző megválasztott világi tanácsbírák; Komjáthy Gábor, Bacskay Sámuel, Szabó Endre, Pataki Pál, ifj. Szakal István, Móré Elek lelkészek; Szabó István, Erdélyi János s.-lelkészek; Laky József tanító; Homoki Antal e.-m. fő-, Magyar Bertalan aljegyző.

1. Istenhez emelt buzgó könyörgés után Szabó Endre esperes

a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

2. Olvastatott a Nagy-Kaposon, 1898. évi január hó 29-én felvett szavazatbontó-bizottsági jegyzőkönyv, mely szerint az öt, üresedésben levő világi tanácsbírószágra megválasztottak: 1. Nyomárkay Aurél 36, — 2. Minay István 35, — 3. Jászay Mihály 34, — 4. Stépán László 32, — 5. Szabó Győző 29 szavazattal.

Örvendetes tudomásul szolgál.

3. A megválasztott s erről az esperes által értesített világi tanácsbírák közül Nyomárkay Aurél, Minay István, Stépán László és Szabó Győző jelen rendkívüli közgyűlésünkön megjelenván, az esperes által örömmel és szivélyességgel üdvözöltettek, mert megjelenésükkel kezességet adtak arra nézve, hogy magukat az egyházmegye szolgálatára felajánlották; egyszersmind azt is indítványozza, minthogy e rendkívüli közgyűlésünkön, valószínűleg az utaknak járhatatlansága miatt, nagyon kevesen vagyunk jelen, megválasztott tanácsbíráink ünnepestélyes felesketése a folyó évi márczius hó 29-ikén tartandó rendes közgyűlésünkre hagyatnék fel.

Egyházmegyei közgyűlésünk a megválasztott és megjelent tanácsbírákat szintén örömmel üdvözli. Az esperesnek a felesketésükre vonatkozó indítványát elfogadja s így az a folyó évi márczius hó 29-én tartandó rendes közgyűlésben fog megtörténni.

4. Olvastatott Jászay Mihály megválasztott világi tanácsbírónak az esperesi hivatalhoz folyó évi február hó 4-én intézett levele, melyben kijelenti, hogy tanácsbírói hivatalát, melyre megválasztatott, nem fogadja el.

Jászay Mihály lemondása tudomásul vétetik s elfogadtatik.

5. A Jászay Mihály lemondásával megüresedett tanácsbírói szék betöltendő lévén, —

az esperes a szavazás elrendelésére felkéretik.

6. Mindezen jegyzőkönyvi pontok meghitelesítették Ungvárt, 1898. évi márczius hó 29-én tartott egyházmegyei közgyűlésben.

Jegyzette :

Magyar Bertalan,
e. m. aljegyző.

**A jegyzőkönyvben foglalt rendkívüli gyűlési tárgyak
rövid kivonata :**

1. Esperes a gyűlést megnyitja.
2. A vil. tanácsbíró-választás jegyzőkönyve előterjesztetik.
3. A megválasztott tanácsbírák közül négyen megjelentek.
4. Jászay Mihály a megválasztást nem fogadta el.
5. Egy tanácsbírói hivatal betöltésére a szavazat elrendeltetik.
6. A jegyzőkönyv meghitelesítése.

Betürendes tárgymutató.

Jászay Mihály 2, 4.

Stépán László 2, 3.

Minay István 2, 3.

Szabó Győző 2, 3.

Nyomárkay Aurél 2, 3.

**Az ungi ev. reform. egyházmegye 1898. évi márczius hó
29—30. napjain, Ungváron tartott tavaszi rendes köz-
gyűlésének jegyzőkönyve.**

Jelen voltak: Szabó Endre esperes és Komjáthy Béla egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Szabó József, Virágh József, Magyar József, Hegedüs Soma, Szűcs István, Szöllősy Gyula egyházi, — Nyomárkay Aurél, Minay István, Stépán László, Szabó Győző világi tanácsbirák; Kovács István, Kiss László, Köröskényi István, Bacskay Sámuel, Gecse Géza, Pazar István, Nagy Sándor, Morvay József, ifj. Szakal István, ifj. Szabó Endre, Szöllősy Ferencz, Maksa József, Kozma József, id. Szakal István, Kecskeméthy Lajos, Soltész Tamás, Móré Elek, Szabó Károly, Tóth Lajos, Pataki Pál, Urbán Mihály, Móré Gábor, Komjáthy Gábor rendes, — Szabó István, Nagy Géza, Erdélyi János segéd-lelkészek; Enyedy Lajos, Záhonyi István, Szabó Béla, Bóczér János, Dicső Endre, Csighy Ferencz, Böszörményi János, Matolay Pál, Kádár Ferencz, Riczkó Dániel, Balogh Dániel, Meskó Gáspár, Csomár József, Maksa József, Háda József, Meskó János, Szabó Albert, Laky József tanítók s az egyházak szép számmal megjelent képviselői; jegyzőkül: Németh Péter és Magyar Bertalan egyházmegyei aljegyzők.

1. Az elnöklő esperes a következő buzgó imádsággal emeli fel lelkünket Istenhez:

Minden tökéletesség forrása, mennyei Atyánk! Bol-dogit bennünket az a hit, hogy minden nemes érzés a te jóságod által keltett visszhang a mi lelkünkben; hogy a mi értelmünk a te bölcsességedből táplálkozik; erőnk a te hatalmad forrásából fakad. Mert bennünk minden tehetség részszerint vagyon, minden jó adomány és tökéletes ajándék tőled származik.

De fájdalom! tetteink e vallomástétel mellett nem mindenkor bizonyítanak. Jön idő s fájdalom! most van az, midőn némelyek szívében minden nemes érzést elfojt a vak indulat; az emberi értelem s a te bölcsességed közt megszakad az összeköttetés; az ember gyarló ere-jével mindenhatóságod művei ellen támad. A mit emberek iránt való szereteted választottaid által s mindenek felett sz. fiad tudománya által évezredekén át épített a hit és erkölcsi élet intézményeiben, az emberi tudatlanság és önzés annak elpusztítására tör s így, óh örökkévaló Isten, ellened pártot üt!

Hamis próféták támadnak, kik sokakat elhíttetnek; a bűn megsokasodik; az atyafiúi szeretet meghidegedik.

Ezekből a fertőkből erednek a hit- és erkölcsi élet tiszta levegőjét megmérgező ártalmas párák; ezekből támadnak azok a viharok, melyek az embert Isten or-szága polgárává nevelni hivatott családi, egyházi és állami intézményeket elpusztítással fenyegetik.

Uram! Szabadíts meg bennünket e gonosztól!, hogy a mi szelet az emberi önzés és tudatlanság vetett, az abból keletkező vihar el ne pusztítsa a mi erkölcsi éle-tünk békés lakozásának hajlékait.

Őrizz meg minket a veszélytől, hogy mi valaha az önzés és visszatorlás oltárain gyujtsunk pusztító tüzeket!

Oh, Uram!, ha mi kevesen, a kik azért állunk előtted most is, hogy sz. fiad látható testét, az anya-szentegyházat építsük, -- ha mi egymás közt meghason-lunk, ki fogja akkor nem hogy építeni, de csak meg-védeni is a lelki országot azok ellen az ellenségek ellen, a kiknek száma légió? A mi kötelességünk e védelemre a lelkeket megnyerni, buzdítani, nem pedig elkedvetle-

níteni, hogy visszavonulva, a hitközönyösek táborába meneküljenek.

Uram! add nekünk egész életünkre lelked erejét, hogy egyházi jogainkat ne használjuk fegyver gyanánt hittestvéreink lelkét megsebezni, hanem használjuk azokat az apostol hálója gyanánt, lelkeket fogni, kik velünk együtt építsék országodat.

Fogadást is teszünk előtted, hogy azokat, melyek hátunk megett vannak elfelejtvén, azokra pedig, a melyek előttünk vannak igyekeztvén, a cél felé futunk. Segíts bennünket, mennyei Atyánk, hogy e fogadást megtartani elég erősek legyünk.

Azokat pedig, oh Ur!, a kik a te szent fiad sokfelől ostromolt hajójának, anyaszentegyházunknak kormányzatára esküvel tesznek ma fogadást, áldd meg lelki, testi erővel, állhatatossággal, türelemmel és kitartással, hogy nemes lelkesedésüket, melylyel közöttünk az emberiség eszményeit fogják szolgálni, soha semmi befolyás meg ne törje, hanem mindvégig maradjanak e szent intézmény hű harcosai, a kiknek számára te készen tartod s megadod a jutalom koronáját. — Amen.

Ima után a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja s egyzsersmind indítványozza, hogy a megválasztott gondnok felesketéseig a társelnöki szék Nyomárkay Aurél legidősebb megválasztott tanácsbiróval töltesse be.

Az indítvány elfogadtatik.

2. Az egyházak küldöttei megbízó-leveleiket bemutatván, —

igazoltatnak.

3. Az esperes az egyházmegyei gondnokra való szavazás eredményéről számol be s kihirdeti, hogy az egyházak szavazatainak többségével Komjáthy Béla országgyűlési képviselő választatott meg gondnokul, ki a megválasztást elfogadta s meghívására a gyűlés helyén meg is jelent, — indítványozza azért, hogy válasszon a

közgyűlés egy küldöttséget, a mely küldöttség a megválasztott gondnokot körünkbe hívja meg.

A küldöttség tagjaiul Szabó József, Virágh József, Minay István és Stépán László megválasztatnak.

4. Az esperes a küldöttség kíséretében megjelent gondnokot, mint elnöktársát, a következő beszéddel fogadja:

Fogadja nagys. Gondnok ur mindenekelőtt tőlem, mint elnöktársától, a szives üdvözetet; tőlem, a kivel az ungi egyházmegye ügyeinek vezetésében meg kell osztoznia, illetőleg nekünk kettőnknek egyetértéssel és bizalommal kell intéznünk egyházmegyénk kormányzati és igazságszolgáltatási dolgait.

Nincs az talán sehol a világon protestáns egyházunkon kívül, hogy egy szervezett testület élén két ember álljon s egyszerre töltse be az elnöki tisztelet, vezesse a tanácskozásokat. Lehetetlennek is látszik első tekintetre, hogy két ember, a kiknek képeztetésük iránya, nevelésük szelleme, tevékenységi terük, társadalmi állásuk hagyományai annyira különbözők lehetnek, — lehetetlennek látszik, hogy ők egy színben lássák az előttük levő tárgyakat, egyazon szempontból fogják fel és ítéljék meg az előttük szőnyegre kerülő kérdéseket. Mindennek daczára az eredmény mutatja, hogy ez nem így van. Ennek oka pedig az, hogy mi magasabb szempontból, evangéliumi elvekre vonatkoztatva vagyunk kötelesek tisztünk teendőit felfogni és teljesíteni. És e kötelezettség tudata, a közöttünk netán létező egyéb differenciák hatását megszünteti.

Hogy a tény ez s a tény oka is ez, hivatkozom arra a három b. e. férfura, a kik az ungi egyházmegye gondnoki székében Nagyságod elődei voltak. Hogy hosszas ne legyenek, mindegyik működési köréből csak egy egy vonást fogok felemlíteni.

Első, a legrégebb ezek közt Horváth Simon, a ki köztudomás szerint a konservativismus tipikus alakja

volt. Ez a férfi minden vagyonát a ref. egyházra hagyományozta s e ténnyel annak az elvnek hódolt, hogy „a kinek sok adatott, attól sokat kívánnak“; e tény azt a meggyőződést magyarázza, hogy: a protestáns egyház feladata a fejlődés, a haladás a hit és erkölcsi élet mezén; hivatása szolgálni a szabadság, egyenlőség, testvériség nagy elveit; de minthogy e hivatás teljesítésére nem elég a lelkesedés, de anyagi erő is kell, én ezt az erőt rendelkezésére bocsátom; használja fel céljaira, hogy munkája áldásosan befolyásolja a családi, társadalmi, sőt a nemzeti és állami élet szellemét is.

Utóda a nagynevű Bernáth Zsigmond volt, a közélet terén való működési irányára nézve az előbbinek merő ellentéte. Ez a nagy emlékü férfi megtette azt, hogy a midőn a tiszáninneri egyházkerület — anyagi erő híján — kénytelen volt sárospataki tanító-képezdét feladni, a mit ő ellenzett, e tény miatt sohasem ment többé a kerületi gyűlésekre; mert úgy vélte, hogy a tanító-képezde megszüntetésével sérelem követtetett el ezen evangéliumi tan ellen: megismeritek az igazságot és az igazság szabadokká tesz titeket; úgy értelmezvén e tant, hogy igenis az állam által kezelt nevelés-oktatás is szolgálhatja a szabadságot, — de nem azzal az eszményi céllal és eredménnyel, melylyel szolgálja azt a prot. nevelés; mert az utóbbi nevelési céljában arra tekint, hogy az egyén az egyéni gyarlóságok, a bűn szolgálata alól is felszabaduljon, — a mi ha egyszer valósággá lesz, valóban Isten képére születik ujja a társadalom, állam és az összes emberiség. Az evang. protestáns egyháznak ezt a nagy hivatást szem elől téveszteni nem szabad.

Végül Nagyságod közvetlen elődje, b. e. Kovách Károly, már az ötvenes évek folyamán, mint egyházmegyénk tanácsbírája sikerrel működött oda, hogy a mi egyházmegyénk képviseleti alapon szerveztetett, a mikor még más egyházmegyéknek konzisztorialis szervezete volt. Ugy, hogy minket már 1882-ben, az országos zsinat által alkotott törvények tényleg azoknak megfelelőleg szervezve találtak. Ezen hatásával Kovách Károly azt

azt az ősi elvet szolgálta, hogy: Nincsen sem ur, sem szolgál, ti mindnyájan egy vagytok a Jézus Krisztusban.

Csak egy-egy vonást idéztem Nagyságod elődeinek működési köréből; de ime, ezekből is látható, hogy a prot. világi férfiak, egyházunk légkörében növekedve, oly szellemet sajátítanak el, mely nekik meggyőződésükben is, működésükben is igazi humánus, tiszta evangéliumi jelleget kölcsönöz. És ha az esperesek, a kik mint lelkészek az evangelium hivatásszerű szolgálói is, ily világi férfiakkal együtt töltik be az egyházmegyén az elnöki tiszteletet, lehet-e attól tartani, hogy közöttük az egyházkormányzat menetét károsan befolyásoló differenciák merülhetnének fel? Mikor egész életünket megszentelő üdvforrásunk, az evangelium minden ellentétet kibékíteni, völgyeket és halmokat kiegyenlítani képes; a mely forrás egyházi és világi elemet éltet s egy akaratban egygyé teszen.

Hiszem s meg vagyok győződve, hogy minket is ily szellem fog áthatni s ily irány fog vezetni elnöki működésünkben! Ki is, midőn terhes és nagy felelősséggel járó tiszteletben Nagyságod edzett erejét s kipróbált képességeit kérem segítségemre, — kívánom, hogy az egek Ura Nagyságodat egyházmegyénk s egyetemes egyházunk javára soká éltesse! — Most pedig felkérem, hogy a hivatalos esküt letenni méltóztassék,

A beszéd elhangzása után felhívja a gondnokot az eskü letételére.

A megválasztott gondnok az esküt leteszi.

5. Az eskü letétele után — a főjegyző betegsége miatt távol lévén — Németh Péter egyik egyházmegyei aljegyző üdvözli a gondnokot az egyházmegye nevében a következő beszéddel:

Nagyságos egyházmegyei Gondnok ur!

Midőn elfoglalt egyházmegyei gondnoki székében egyházmegyénk részéről Nagyságodat üdvözölni szeren-

csém van, — egy nagyon régi kép, egy ó-testamentomi bibliai kép tűnik lelki szemeim elé: A hithű Ábrahám, élete vándor-utjában Kirját-Arba városába kerül s bánatos lelkének kedves halottját hogy eltemesse, így szól: „Idegen és jövevény vagyok ti közöttetek: Adjatok nekem temetésre való örökséget közöttetek“.

A kép első része elmosódott már. Hisz a valódi idegen, jövevény Ábrahám is csak megjelent, csak szólott Kirját-Arba városában s annak lakói már így fogadják: „Hallgasd meg a mi beszédünket, jó uram! Istentől való fejedelem vagy mi közöttünk“.

Nagyságod nemcsak megjelent és szólott, de esküt is tett mi közöttünk, a mi ügyünk mellett. E mellett jól tudjuk, hogy a protestáns eszmékre nézve sohasem idegen az, ki ez eszmék hű bajnokául szegődött. S ez eszmék bajnokai előtt a cél, a melyért küzdenek, — nem idegen.

De ha elmosódott is a kép első része, annál fényesebben veti világát a második rész — úgy Nagyságodra, mint egyházmegyénkre. „Adjatok nekem temetésre való örökséget közöttetek, hogy temessem el az én halottamat“. . . . Oh ki az, kinek ne volnának halottai. S hol van olyan nemes kebel, ki drága halottjához méltó csendes nyugovó helyről nem gondoskodnék?! . . . . Az egyik nagy kincsek árán virágos kertté teszi a temetőt, épített drága halottja számára nagyszerű kriptát — s könnyes szemmel, siró lélekkel temeti nap-nap után kedves halottját. — A másik — lelke nemesebb vágyait betöltő munkatért keres. S e legnemesebb temetkezéssel temeti multjának kedves halottait. Nagyságos egyházmegyei Gondnok ur nagyra hivatott lelkének a munkatér im megadva. S az ó-testamentomi iróval szólva: Nincs senki közülünk, a ki megtiltaná, hogy a mi temetőhelyeink közül abban temesse el multjának kedves halottjait, a mely legtisztességesebb. De viszont a tiszta őszinte bizalom hangján kérjük Nagyságodat mi is, hogy engedje nekünk szinte nemes keble mélyére temetni halottainkat, legközvetlenebbül a tiszta protestáns eszmék ama törhetlen bajnokának s e jellemvonásaért általunk még halóporában is áldott hivatali elődjének drága em-

lőkét, — hisz „az ember-szív a tenger mélysége, a mely kebelébe zárja halottait s így biztosítja azoknak drága emlékeit“.

Fogadja azért Nagyságod ilyen érzelemből származó üdvözlőnk, azon óhajtásunkkal együtt, hogy Nagyságodat, mint egyházmegyénk Gondnokát, az isteni gondviselés hosszú, nagyon hosszú időn át tartsa meg erőben, egészségben mindnyájunk dicsekedésére, egyházmegyénk boldogítására!

Erre a gondnok a következő székfoglaló beszéddel válaszol:

Mélyen tisztelt egyházmegyei Közgyűlés!

Azt a bizalmat, mely irányomban egyházmegyei gondnokká történt megválasztatásom által nyilvánult, oly nagy és kiváló megtiszteltetésnek veszem, minőben az életben még nem részesültem, noha több mint negyedszázados közéleti működésem alatt, személyem, elveim és törekvéseim iránt úgy egyesek, mint testületek és a polgárok nagy zöme, több ízben elismeréssel adóztak.

Nem a köteles udvariasság, nem a bizalom megköszönésének szokásos módja adja e kifejezést ajkamra, de benső meggyőződéseim kifolyása az.

Jövőben kifejtendő munkásságom, kitartásom és odaadásom lesz bizonyítéka, lesz mértéke annak, hogy mily nagy súlyt helyezek e nagy megtiszteltetésre, melyet megérdemelni igyekezni fogok.

Büszkeséggel tölt el engem a megválasztatásom tényében nyilvánult ezen bizalom. Mert ebben egész közéleti multamnak, bár nagyon jóakaratu és bizonyára a szeretet által szült elfogultságtól is sugallt, méltatását látom.

Főképen meglepett engem ezen megtiszteltetés, mert én azt — mint itt Isten és emberek előtt kijelentem — nem kerestem, arra nem számítottam, sőt arra joggal nem is számithattam.

A közéletnek számos terén és sok irányban fejtettem ki ugyan már tevékenységet, de az egyházi élet terén még eddig nem működtem soha; és e szerint a multam nem képezhet tanúságot a jövő számára; multam nem biztosíthatja a jövőt. Már pedig az egyházunk érdekeit szivükön hordozóknak elutasíthatlan kötelességük a jövőnek biztosítása.

Nem tulajdoníthatom tehát a velem szemben megnyilvánult bizalmat másnak, mint annak, hogy a közélet más terén, más irányban kifejtett tevékenységemből vélték azok, kik szavazatukat rám adták, azt következtethetőnek, hogy az egyházi élet terén is mindenkor a rideg következetesség, az elvek szentsége, az igazság iránti szeretet, a kötelességtudás és a kitartás lesz utmutatóm, vezérem, gyámolom és ellenőröm.

Ime, itt ezen ünnepélyes perczen teszek Istenem és az egybegyűltek előtt erős fogadást, hogy összes erőimet, tehetségemet az egyház szolgálatára ajánlom fel s a mint fogadásomat betartom, úgy kísérvén Istenem áldása s az emberek elismerő, vagy sujtó ítélete.

Midőn ezen erős elhatározással akarom tisztemet betölteni, hogy az az előlegezett bizalomnak méltó köszönete legyen s hogy azoknak is megteremtse bizalmát, kik arra eddig engem nem tartottak méltónak, akkor azt hiszem, legelső kötelességem a magyar fajt jellemző nyilt őszinteséggel reá mutatni azon félreértésekre — és megczáfolni azokat, melyek, ha a köztudatban megmaradnak, mindenkor akadályozni fognak működésem hatályosságát.

Ez nem egyéni szükségem — hanem közczél —, mert a ki szereti egyházát, annak nem szabad egyéni kedvtelésből, sértett hiúságból, vagy önérzetből lehetővé tenni, hogy az egyház szolgálatára meghívott működése ne legyen, ne lehessen hatályos.

Azt mondhatom, hogy a gondnokká történt megválasztatásomban nyilvánult megtiszteltetést nem ke-restem.

Szükségét érzem annak, hogy erről az egyházmegye minden hívét meggyőzzem és általában mindenkit meggyőzzek.

Bizonyításul hivatkozom azokra, kik megválasztásom érdekében közreműködtek és felkérem őket, hogy mondják meg azzal a nyílt őszinteséggel, a mi a becsületes emberek sajátsága, hogy vajjon szavamból, viselkedésemből, vagy tényeimből merithették-e azon meggyőződést, hogy én ezen tiszteletreméltó állásnak elnyerésére törekedtem?

Ezzel nem azt akarom mondani, mintha jogosulatlannak tartottam volna magamat ezen állás elnyerhetésére törekedni, hiszen a szabadelvűség és democratia nagy elvein nyugvó egyházi alkotmányunk szerint a törekvés utja senki előtt sincs elzárva, sőt azon tény, hogy a gondnoki állás szabad választással töltendő be, bizonyítja azt, hogy arra nemcsak egyes kiváltságosok pályázhatnak, hanem bárki is.

Én csak azt a tényt akarom constatalni, hogy az eszme nem bennem fogamzott meg, azt nem én tápláltam és nem én hívtam életre.

Azt mondtam, hogy gondnokká történt megválasztásomban nyilvánult megtiszteltetésre nem számítottam.

Szükségét érzem annak, hogy erről az egyházmegye minden hívét meggyőzzem s általában mindenkit meggyőzzek.

Bizonyításul hivatkozom azokra, kik először tudatták velem azon óhajtásukat, hogy az egyházmegyei gondnoki tiszttel velem akarják betöltetni és felkérem őket, mondják meg azzal a nyílt őszinteséggel, a mi a jellemes emberek kötelessége, nem kijelentettem-e előttük:

hogy tekintettel arra, miként az egyházi élet terén még eddig nem volt alkalmam tevékenységet kifejteni;

tekintettel arra, hogy ebben az egyházmegyében ugyszólván ismeretlen és idegen vagyok, csak az országos politika szálai kötnek ide:

Én az ő óhajtásuknak megvalósítását kizártnak tartom.

Mondják meg, nem kértem-e őket, hogy jelölésemtől álljanak el s igyekezzenek oly egyént bizalmukra méltatni, ki itt él közöttük, kinek tehetsége, szellemi és anyagi ereje, függetlensége, nemkülönben az egyház

szolgálatában eltöltött számottevő multja a jövőnek garantiaját képezheti?

Azt mondtam, hogy egyházmegyei gondnokká történt megválasztásomra én joggal nem is számíthatam, sőt azt megakadályozni igyekeztem.

Nem azért igyekeztem megakadályozni, mintha féltem volna a kötelesség teljesítésétől, hanem kizárólag azért, mert én az egyházmegye békéjét megzavarni nem akartam; értesülesem szerint pedig akadtak olyanok, kik az én választásom meghiusíthatása okából az egyházmegye békéjének megzavarását szeltében hirdették.

Szükségét érzem annak, hogy erről az egyházmegye híveit meggyőzzem s általában mindenkit meggyőzzek, mert csak a tények ismerése után lehet az én eljárásomat és az ellenfeleim eljárását megbíralni, vajjon melyik felelt meg a férfiasságnak, az egyház érdekeinek és az egyház iránt tartozó kötelességnek.

Bizonyításul hivatkozom azokra, kikkel választásom előtt e tárgyban érintkeztem és felkérem őket, mondják meg azzal a nyílt őszinteséggel, a mi az én erkölcsi reputatióm érdekében — szemben némelyek felfogásával, hiresztelésükkel és ténykedésükkel — nagyon is szükséges, igaz-e, hogy én kijelentettem előttük:

Bár szívesen vállalkozom mindenkor és mindenben az egyház szolgálatára, sőt kötelességem, ha hívnak, a kötelességteljesítés útjára lépnem, de mégis helyesebbnek tartanám, ha gondnoki jelölésem elejtésével engem egyelőre oly functióval biznának meg, mely nekem alkalmat és alapot nyujtana magamat az egyház szolgálatában kiképezni s ilyenül jelöltem meg a tanácsbírói állást.

Mondják meg őszinteséggel: igaz-e, hogy kijelentettem előttük, hogy ha jelölésemet kivánságom ellenére fentartják, s ha, mint előre látható, megválasztásom nem sikerül, én a keserűség minden érzete nélkül, egész készséggel és örömmel fogom elfogadni a tanácsbírói tisztet?

Mondják meg: nem kijelentettem-e, hogy ha majdan a tanácsbírói tisztet sem nyerhetem el, akkor is egész készséggel és a keserűség minden érzete nélkül vállal-

kozom az egyház érdekében bármely állásra, mert agyamnak minden gondolata, szívemnek minden dobbanása azt írja elő: ki a közélet terén csak hiuságból dolgozik, nem érdemes a tiszteletre?

Mondják meg: nem kijelentettem-e előttük, hogy az én hitem és meggyőződésem szerint az egyház szolgálatában egyforma súlya, értéke és hatása van a kötelesség teljesítésének, a tisztség bármely fokozatában tesz is annak eleget?

Mondják meg: nem kijelentettem-e előttük, hogy az erő, melyet az egyház közfunctionáriusaitól igényel, nem a tisztség fokozata szerint minősül, hanem azon önfeláldozásban nyilvánul, mely nem ismer csüggedést és a melynek nincs határa?

A mi egyházunknak egyik fő jellemvonása és érdeme, hogy a tekintély, a befolyás nem az állással, hanem a kifejtett működéssel jár karöltve.

Ezeket azért láttam szükségesnek elmondani, mert némelyek — nem azokat értem, kik ellenem szavaztak, mert szabad gondolkodásu egyén a szabad elhatározás előtt tisztelettel hajlik meg, de azokat értem, kik az egyházmegyének nem engedelmeskedni, csak parancsolni akartak — jónak látták azon világos célzattal, hogy én megtudjam és hogy az egyházmegye közönsége elhigyeje, azt hiesztelni, hogy az egyházmegyei gondnokságért — bár arra semminemű jogigényem sem lehetett — az egyházi törvények megsértésével magam léptem a küzd-
térre, én bennem született meg az eszme.

Tették ezt bizonyára azért, hogy engem az egyházmegye hívei előtt hitelvesztetté tegyenek, viselkedésem correctsége iránt kételyeket támasszanak s így engem a gondnoki tisztség elfogadásától elriasszanak s arra való képtelenségemet nyilvánvalóvá tegyék.

Egy napig sem maradnék a gondnoki állásban és egy napig sem volnék méltó annak betöltésére, ha azon némelyeknek állításai igazak volnának.

De viszont egyházam rossz fia volnék, — a mi nem vagyok; — a kötelesség alól kibuvó volnék, — a mi ellen egész valóm tiltakozik; — a küzdelem terén pedig

gyáva volnék, a minék pedig egész életem a czáfolása, — ha ilyen módon elriasztani engedném magamat.

Inkább tartozom én szolgálni azoknak, kik bizalommal és szeretettel öveztek körül, mint kitérni azoknak, kik megakadályozni akarták, hogy az egyház szolgálataira meghivassam.

Nekem fájt ugyan azon némelyeknek eljárása, de begyógyította az ütött sebet az a tudat, hogy a szeretet vallásának szolgálatában csak a szeretet lehet irányadó.

Az én lelkem azt sugallja nekem, hogy azokat is, kiket látszólag az én személyem elleni ellenszenv vezetett, voltaképen az egyház érdeke vezette, annak akartak szolgálatot tenni. Azt hitték, csak az ő nagy tehetségük, nagy tudományuk, áldozatkészségük és munkásságukon alapuló befolyásuk és öröklött tekintélyük képes az egyház érdekeit kielégíteni.

Vagy igaz ez, vagy nem igaz; ha igaz, nincs sérelmem, ha nem igaz, csak önmagukat sértik, mert az egyház szolgálatában személyes tekinteteket harczba vinni nem szabad; a ki azt teszi, méltatlanná válik arra, hogy tényező legyen, tényező maradjon.

De szükségesnek tartottam megválasztatásomnak előzményeit előadni azért is, mert némelyek azért is, hogy én megtudjam s hogy az egyházmegye közönsége elhigye, úgy tüntették fel az én megválasztatásomat, mintha az más, tehát nem egyházi érdek kifolyása volna, mintha én azon más érdek előretolásával megsértettem volna az egyház érdekeit és másoknak az egyház szolgálatában szerzett érdemeit.

És ezt nemcsak szóval hirdették, de tényeikkel is bizonyították, mert elhagyták a tért, a melyen eddig az egyház érdekeinek munkásai voltak; meg akarták értetni velem, hogy szemben az ő nagy tudásukkal, nagy képességükkel, különösen erkölcsi nézetükkel — mely utóbbi kizárja, hogy az egyházi téren egyéni törekvések érvényesüljenek — az én jelölésem jogtalan tolokodás volt.

Egy napig sem maradnék meg a gondnoki állásban és egy napig sem volnék méltó annak betöltésére, ha ezen némelyeknek állításai igazak volnának.

Viszont érdemtelennek tartanám magamat minden tiszteletre és képtelennek minden köztisztségre és szerepre, ha ily vádakkal szemben meghunyászkodnám és odahagynám a gyűlölet szavára azt a helyet, a hova engem a szeretet és bizalom állított.

Ott maradok és dolgozni, küzdeni fogok, ha lehet, velök, ha nem lehet, nélkülök, és ha kell, velök szemben is.

Egyházunk élete a küzdelmek hosszú láncolata; csak olyanoknak szabad az egyház szolgálatára vállalkozniok, kik a küzdelemtől nem félnek, az akadályoktól nem riadnak vissza, sőt azok fokozzák erélyöket.

Jellemem parancsolja, hogy azoknak akarata előtt hajoljak meg, kik megválasztottak és ne azoknak óhajtása szerint járjak el, kik ellenem állást foglaltak és viselkedésükkel, tényeikkel engem működésemben megbántani igyekeztek. Én a harczot nem félem, — abban töltöttem közéletemet; csalódtak tehát, kik azt hitték, hogy engem megfélemlíteni, elriasztani lehet.

Csak az jellemes ember, a kire számítani lehet, hogy nem riad vissza a nehézségektől, bajoktól és mások nem tetszésétől.

Azok, kik hivatalva voltak a gondnok megválasztására, nagyon jól tudták azt, hogy azon némelyek, kik ellenem foglaltak állást, — megválasztatásom esetén — eddig viselt egyházi állásukat el fogják hagyni, csak-hogy engem tehetetlenné tegyenek. Ezt a szabad választás dicsőítésére, szabad elvűségük bizonyításául, önzetlenségük láthatóvá tétele okából és különösen azért, hogy egyedüli hivatottságukat az egyházmegye kormányzatára kétségtelenné tegyék, — urbi et orbi hirdették.

Azon tudatban választottak meg tehát, hogy ez be fog következni; ha tehát én most cserben hagynám azokat, kik bizalmukkal megtiszteltek, nemcsak őket, de önmagamat is megsérteném és gyávaságomról tennék bizonysgot.

A református egyház szolgájának gyávának, félénknek, meghunyászkodónak nem szabad lenni. Századok

erős küzdelmei azért nem tiporták el egyházunkat, pedig az egész hatalom ránk nehezedett, mert azok, kik az egyház szolgálatában állottak, nem ismertek félelmet és csüggedést.

Isten engem úgy segéljen, én nem vagyok és nem leszek gyáva, és ha egyesek ellenszenvé elég volna engem elriasztani, akkor igazolást nyerne, hogy képtelen, hogy méltatlan vagyok az egyház szolgálatára.

Mint beszédem elején is kifejeztem, azért tartom megválasztatásomat oly nagy megtiszteltetésnek, minőben még az életben nem részesültem, mert annak tudatában ajándékoztak meg egyesek bizalmukkal, hogy annak következtében többen erőiket, tehetségeiket elvonják az egyház szolgálatából.

Feltételezték tehát rólam, hogy ezen némelyek nélkül is képes leszek a reám váró nagy feladatokat megoldani.

Ennyit elmondanom szükséges volt, de ezzel azután fátyolt borítok a multa és a történeteket eltemetem örökre és kijelentem, hogy lelkemben a neheztelésnek egy szemernyije sem maradt.

Oly kevesen vagyunk e hazában az ev. ref. egyház hívei, hogy kötelességünk nagy mesterünknek, a Jézusnak tanácsát követni, a sérelmeket megbocsátani, elfeledni, s az egymás iránti szeretet és ragaszkodás által erőnket a cselekvésre, az ellenállásra meggyarapítani. Azt mondja az irás: „Arról ismernek meg mindenek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek“.

Tisztelt egyházmegyei Közgyűlés! Azt hiszem, kötelességet teljesítek, midőn kijelentem, hogy az ungi egyházmegye gondnokságát elfogadom.

Megvallom, erősen küzdöttem magamban, szabad-e elfogadnom e tisztséget? Nem azért, mert némelyek úgy viselkedtek, mint előadtam, hanem azért, mert elődeim és különösen közvetlen elődöm: néhai nagyságos Kovách Károly után, éreztem és érzem tehetségeim csekélységét, hogy őket méltóan helyettesíteni képes nem leszek. A nagytiszteletű esperes ur előttem már nagyon szépen

méltatta elődeim nagy érdemeit; én néhány szóval csak közvetlen elődömről óhajtok megemlékezni.

Személyesen ismertem, szerettem és tiszteltem őt. Egész élete a kötelességtudás volt; rajongásig szerette hazáját, annak szabadságát és intézményeit, odaadó, hű fia volt egyházának; mint családfő, mint polgár példányképe lehet az utókornak.

Több mint negyedszázados közpályámon nem ismertem szereplő férfit, kit jobban tiszteltem volna, mint őt.

Puritán jelleme, törhetlen szívóssága, az elvek terén való következetessége, örök büszkesége ezen egyházmegyének, melynek vezetésében ezen jellemvonásai mindig kidomborodtak.

És ha én ily férfi után vállalkozom a gondnoki tisztség betöltésére, teszem azt azon igyekezettel, hogy mindenben az ő nyomdokait fogom követni; teszem azt azon tudatban, hogy az egyházmegyei lelkesízi kar s mindazok, kik velem az egyház szolgálatára hivatvák, tanácsaikkal fognak engem támogatni. Ha nem is bizom magamban, bizom ő hennök, mert meg van írva a Példabeszédek könyvében: „Tanácsosoknál van az értelem“; és teszem azt végül és főképen azon hitben, hogy a mindenség nagy Ura: a magyarok Istene vezetni, segíteni fog, mert meg vagy írva a Soltárookban: „Az emberi munka haszontalan Isten segítsége nélkül“.

Midőn valakit az egyházmegye élére választ a bizalom, annak kötelessége nagyban és egészben előadni azon irányeszméket, melyek működésében vezetni fogják.

Megkísértem ezen kötelességemnek megfelelni.

Az egyházmegye eddigi vezetésében követett irány lesz utmutatóm.

Előttem fog lebegni mindig imádott magyar hazánk szabadsága, függetlensége és egyházamnak ezzel karöltve járó jogai, azok, melyeket már kivívtunk s a melyeket még kivívnunk kell.

Századok tapasztalata igazolja, mennél szabadabb, mennél függetlenebb volt a haza, annál nagyobb lendületet nyert az ev. ref. egyház, annál jobban respec-

tálták jogait, igazságait. A haza szabadsága, függetlensége összeforrt egyházunk törekvéseivel, — azok egymástól el nem választhatók.

Engem minden cselekedeteimben az egyházi törvények tiszteletben tartása, az igazságérzet, a méltányosság és a szeretet fog vezetni.

Minden törekvésem oda fog irányulni, hogy egyházunk megerősödjék, és erre most különösen törekednünk kell, mert a különböző felekezetekből jövő áramlatokkal szemben nagy erőre van szükségünk, hogy eddig elfoglalt helyünket e hazában megtarthassuk, sőt megizmosodhassunk.

Küzdeni fogok azért, hogy önkormányzatunkon rés ne üttessék. Iskoláink a magyar faj, a magyar államesszme, az erkölcsiség, a munkásság termő-talaja legyen; templomainkban pedig a felvilágosodottságnak, a szeretetnek, a könyörületnek és áldozatkészségnek elveit oltás be a hivek szívébe.

Munkálkodni fogok azon, hogy lelkeszi és tanítói karunk magas színvonalon állva, a haza és vallás iránti kötelességeiket hűen, igazán és eredménydúsan teljesíthessék.

A hatalomnak, az anyagi erőnek, az emberek nagy tömegének és különösen azoknak, kik idegen talajból meritett hatalommal és erővel rendelkeznek — nyomása nehezedik reánk.

Minden egyesnek munkájára, odaadására van szükség, hogy azt, a mit hosszú századok alatt egyházunk javára megszereztünk, meg is tarthassuk.

En serkenteni fogok mindenkit, hogy kötelességét teljesítse. Igyekezni fogok jó példával előljárni. Buzdítani fogom azokat, a kik kötelességeiket teljesítik. Elismerésemmel, szeretetemmel fogom körülvenni a jókat, de viszont minden hatalmammat igénybe veszem azok ellen és a szigor rideg alkalmazásával fogom azokat megbírálni, kik kötelességeiket nem teljesítik, hanyagok lesznek, vagy közönyt tartanak.

„A jóknak árt, ki a gonoszoknak megenged“.

Nem elég hinni a vallásnak hitelveit, nem elég a hit igazságába vetett bizalommal nézni a nagy harczt, mely egyházunk jövőjét és lételet fenyegeti, hanem oda kell állani a küzdők sorába, hogy egyházunk erőben, hatalomban, súlyban megizmosodjék, hogy ellentállási képessége növekedjék. A hit, a vallás bármily erősnek, bármily okosnak látszik, ha cselekedetei nincsenek, összeesik, annak nincs jövője.

Mi ugyan számra más felekezetekkel szemben kevesen vagyunk, de nagy súlyunk van azon tényben, hogy a mi templomaink, iskoláink, társadalmunk nemcsak egyedül a hitnek, de elválaszthatlanul a vallásosságnak és hazafiságnak közös szolgálatára vannak megszentelve.

Azon negyedfél század óta, mióta a reformatio a mi vallásunknak életet adott, kétségbevonhatlan történeti tény, hogy hazánk közszabadságának, nemzeti nyelvünknek, általában országunk alkotmányos fejlődésének a mi egyházi küzdelmeink akadályul nem szolgálnak, sőt egészben egygyé forrtak.

Viszont a mi egyházunk fejlődése egészen párhuzamos haladást tarthat a korszerű jogállam fejlődésével, és a fejlődésnek nem állja útját. A nemzeti jelleg minél határozottabban felismerhető kidomborodása, mert mi nem függünk idegen államban lakozó tényezőktől. A mi egyházunk mindenütt, mint nemzeti egyház viselte és viseli magát, — hiszen a mi vallásunk az előrehaladásnak, a jogok kiterjesztésének, a szabadságnak nem állja útját, — mert nem zárkózik el merevséggel a változott és a változható viszonyok behatása elől; mivel a mi vallásunk az igazságot kutató és szabad vizsgálódásnak örök jogán és elvén épült fel.

Mi nem lehetünk idegen elemek az államra nézve; mi mindig ott küzdöttünk, a hol a nemzeti jogok kivívásáról volt szó.

Ha tehát mi az igazság fegyverével a szabadelvűség vezérlete alatt küzdünk egyházunk megerősítése érdekében, számíthatunk mindazok támogatására, kik a hazát, annak jogait, a szabadelvűséget, az előrehaladást szeretik és istápolják.

Más oldalról azonban gyengeségeink vannak, melyeket küzdelmeinkben számításba vennünk kell.

Szegények vagyunk, nem áll elég anyagi erő rendelkezésünkre; a könyörületes áldozatkészséget kell felköltenünk, hogy ezen segíthessünk.

Papjaink, tanítóink az anyagi küzdelem által megvannak kötve, nem képesek önkiművelésükre kellő időt, fáradságot fordítani, a mi pedig feltétlen szükséges, hogy tekintélyben, hatásban más felekezetek tényezőivel szemben minden irányban versenyképesek legyenek, sőt azokat felülmulják.

Legnagyobb gyengeségünk a közöny. Csak akkor ébredünk fel kötelességünk teljesítésére, ha a veszély közvetlen és imminens.

A múltban nehezebb volt a küzdelem, mert akkor nemcsak a hit erejével, a tudással, a törhetlen kitartással állottak őseink a küzdőterén, de karddal kezükben védték az egyház jogait.

Ha végig lapozzuk a történelmet, elmondhatjuk, hogy a mi őseink egyházi küzdelme egy hős költemény, a mi karddal van megírva.

Ma nem kell karddal harcolni, de azért a küzdelem mégis nehéz. A ki a küzdelemben nem vesz részt, ki közönnyel nézi a harcot, elárulja egyházunk érdekeit; mert a ki az örállomáson elalszik, ép úgy vétkezik, mint a ki átszökik az ellenséghez.

Mig én e tiszteletreméltó egyház szolgája leszek, ha nem is fogom a harcot keresni, de nem is fogok attól félni.

Csak azon férfi tud a közélet terén sikereket felmutatni, ki hivatására összes erőit felhasználja; én így akarok, így fogok cselekedni.

Az ország jogainak, az egyház törvényeinek tiszteletben tartása mellett fogok eljárni, de ezek mellett mindig meghajlom azon törvények parancsai előtt is, a melyeket az Ur mindnyájunk szívébe oltott; mert a melyik gondolat, vagy cselekedet azzal ellentétben áll, az nem lehet igaz és becsületes.

Kérem az egyházmegye minden egyes hívének jóakaratu támogatását, gyengéimmal szemben elnézésüket.

A beszéd elhangzása után a gondnok elnöki székét a közgyűlés örömmel nyilváníttá mellett elfoglalja.

6. Most az esperes a megválasztott négy világi tanácsbíró: Nyomárkay Aurélt, Minay Istvánt, Stépan Lászlót és Szabó Győzőt hívja fel az eskü letételére, kik a felhívásnak eleget tesznek, a mely után az esperes őket az egyházmegye nevében eme szavakkal fogadja:

Nagyságos Tanácsbíró urak!

Fogadják köszönetemet az egyházmegye nevében, hogy az irántuk megnyilatkozott bizalmat méltatva, egyházmegyénkben a tanácsbírói tisztet elfogadni méltóztattak.

Ezzel Önök új kötelességet vállaltak, új terhet vettek vállalkra. Önök most is, eddig is mindnyájan a közélet munkásai s az államnak kormányzati és jogszolgáltatási téren tesznek üdvös szolgálatokat. A különbség az állami és egyházi szolgálat közt csak a rendszerben van, nem a tartalomban.

Ugyanis, Önök köztisztviselői minőségükben, ezredéves jogi elvek alapján nyugvó törvényekkel a panaszosoknak, a jogaikban megsértetteknek igazságot szolgáltatnak, ezzel azokat megnyugtatják; a rájuk nézve megzavart jogrend visszaállításával bennük a biztonság érzetét költik fel; felköltik bennük a bizalmat az államhatalom iránt, meggyőzvéen őket arról, hogy a hatalomnak nélkülözhetlen szigorát, a polgárok jólétét célzó atyáskodás hatja át és enyhíti meg. Ezen a téren az Önök működése syntheticus, azaz, az egyeseknek nyújtott megnyugtvásból és biztonságból alakítják meg az állam összes polgárainak biztonságát, megnyugtvását és békéjét.

Ezzel ellentétben az egyházi tisztviselő teendőinek rendszere analiticus. Mikor mi az egyes egyházttag, vagy kisebb-nagyobb egyházi testület ügyeit intézzük, a megbillent jogviszonyok egyensúlyba hozásán fáradozunk,

ugy igyekszünk ezt tenni, hogy az evangéliomi testvériesség és szeretet szemmeltartásával a ridegséget elkerüljük; hogy intézkedéseinkből látható legyen, miszerint tudjuk, hogy nagyobb öröm van mennyben egy megtérő bűnösön, hogysesem mint 99 igazakon, kik nem szükölködnek megtérés nélkül. Így az evangéliom mindenikünk által elismert tartalmából, mint mindenikünket közösen illető isteni letéteményből vesszük az erőt a megzavart jog és béke helyreállítására, egyesek jogos igényeinek kielégítésére.

Van még egy különbség a két munkatér közt s ez az, hogy míg az állam a neki tett szolgálatokat anyagilag is megjutalmazza, mert méltó a munkás a maga bérére, — addig az egyház, a neki tett szolgálatokat az élvezett jogok s a lelki viszonzatszolgáltatás fejében várja el s az öntudat jutalmára utal, Krisztus szavai szerint: Az én terhem könnyű, az én igám gyönyörűség.

Adja a mindenható Isten, hogy ne legyen arra eset, hogy valaki közülünk valaha azt a gyönyörűséget, melyet Önöknek az egyház érdekében teljesített munkájuk nyújt, megrontsa s annak érverését megkeserítse. Hanem hogy igenis, mi mindnyájan, ennek az egyházmegyének minden tagja azon legyünk, hogy a Krisztus terhének hordozását Önöknek minél élvezetesebbé tegyük. Az Isten áldása legyen Tanácsbíró urakon s közhasznu életüket a Gondviselés sokáig tartsa meg!

A tanácsbírák közül Nyomárkay Aurél válaszol, — mindnyájuk nevében igérvén, hogy erejükhez képest, szent vallásunk ügyeinek előbbvitelében, mindent a legszívesebben fognak teljesíteni.

A felesketettek tanácsbírói székeiket elfoglalják.

7. Szabó József indítványozza, hogy a megnyitó esperesi ima s a tartott beszédek, mint az ünnepélyesség kiváló mozzanatai, a nyomtatott jegyzőkönyvbe is vétesenek be.

Az indítvány elfogadtatik s a jegyzői kar e határozat szerint való eljárásra utasittatik.

8. Az esperes felolvassa a mult 1897-ik évről szóló terjedelmes s egyházi életünket teljesen felölelő jelentését, a mely következőleg hangzik:

Nagyiszteletű egyházmegyei Közgyűlés!

Ha a lefolyt év eseményeire visszatekintünk, — most a remény-keltő jelenségek felemelő, majd a megdöbbenő tünetek leverő hullámhegyein és völgyein kell emlékeztünknek fárasztó utat tenni. A kellemes és kellemetlen, a megnyugtató és aggodalom-keltő oly csodálatosan van az év történetének ránk vonatkozó eseményeiben összehőződve, hogy a mit óhajtottunk és megtörtént, annak sem örülhetünk egészen; de viszont, a mi leverőleg hatott reánk, abban is van valami megnyugtató mozzanat. Kicsiben ez az év is a minden létező bizonytalan és tökéletlen voltát tanusítja.

A mult évben kezdte meg országos lelkészi gyámintézetünk az 1896. január 1-től árvaságra jutott lelkészcsaládok segélyezését. Kibeszélhetlenül jól eső érzéssel küldöm ezeket a pénzeket a segélyezettetteknek; de ezt az édes érzést nyomban megkeseríti az a tudat, hogy csak egyházmegyénkben is hányan vannak korábban özvegy-ségre jutott lelkésznök, a kiknek mindennapi kenyere a nélkülözés! E mellett meglep az a kérdés is, hogy például a 400 frtos jövedelmű lelkész a két gyámintézetnél a 20⁰/₀-es belépési járulékot és a 4¹/₂⁰/₀-es évi illetéket hogyan bírja fizetni, mikor összes jövedelme csak arra elég, hogy ha akarna is, meg nem halhat éhen. E gondolatok nyomását enyhíti aztán a tény, hogy hát mégis fizetik. Egyházmegyénkben gyámintézeti hátralék nincs. Az a tudat, hogy ha az ő életnapjuk lealkonyul, szeret-teikre nem borul már a kétségbeesés éjszakája, valóban hőssé teszi szegény lelkészeinket, — a lemondás és önmegtágadás hőscivé.

És ha azok, a kik csak résztvevő tanui lelkészeink e leverő helyzetének, csupán az ő érdekükben velök áhitanak a kibontakozás, a jobb sors után, — csoda-e, ha a lelkészi fizetés-pótlásról szóló országos törvényjavaslatot mindnyájan vártuk s örömmel fogadtuk s úgy fogadtuk, mint a Nőé galambját, mely a földhöz ragadt szegénység özönvizének apadását jelzi. De, óh könnyörtelen végzet, te ezt az örömpoharat is megkeserited! Mert ime ebben a törvényjavaslatban a nemzet egyik kezével segélyt nyújt — hozzá mindig hű fiainak, a protestáns papságnak, de a másik kezében fenytékre emelt pálcza van, melyre nézve nincs biztosíték, hogy joggal fog-e súlytani, vagy jogtalanul. Már abban a feltevésben is van valami megalázó, hogy a kik 400 éven keresztül, mellőztetésük daczára is mindenkor hű és hazafi voltak, azok, mikor működésük az állam részéről méltánylásban részesül, hűtlenek lehessenek. De több az, hogy ezen a réven egyházunknak autonom jogai is érintve vannak fegyelmi kérdésekben, — mig nem bizonyos, hogy ily befolyás az állam részéről a róm. és gör. kath. papság segélyezésénél fog-e biztosítani! Mert a paritas biztosításának feltétele mellett ebben megnyugodhatnánk. Még több az, hogy az imént említett felekezettek évi 20 millió forintot jövedelmező állami eredetű vagyon birtokában lévén, mi e törvényben nyújtott segélyt az 1848. évi XX. t.-cz. végrehajtásának nem tekinthetjük, pedig a törvényjavaslat e tekintetben megnyugtató kijelentést nem tartalmaz. További sérelem, hogy új lelkészi állomások szervezésénél, valamint a meglevők megszüntetésénél az állam elhatározó befolyást követel magának s végül, hogy e törvényjavaslat szerint a legcsekélyebb jövedelmű lelkészeknek nyújtatik minden segély, de a sok helyt elviselhetetlen egyházi terheket viselő egyháztagokon, tehát egyházunk egyetemén segítve nincs, holott a róm. és gör. kath. honfitársaink alig viselnek egyházi terheket. Reméljük azonban, hogy e több oldalról hangoztatott sérelmek tárgyában a főtiszteletű Konvent az országos kormányhoz felterjesztést intéz. Bár eredményel tenné!

Nem hallgathatom el az ugynevezett szociálisztikus mozgalmakat sem, melyek olyan formában, mint a velünk szomszédos vidéken nyilatkoznak, a társadalmi békét s annak hatását tekintve nagyobb károkat okoznak, mint egy országos aszály, jégverés, vagy árvíz. Ennek a mozgalomnak a neve is hazugság. Mert ez nem más, mint tömeges egyesülés rablás céljából. Mert mi a socialismus a maga eredeti mivoltában? A vagyon és munka nemesítésében rejló erőt felismert egyének munka- és vagyonközössége. A tulajdonképeni socialismusban az egyesület tagjai ingatlan vagyonukat, tőkepénzüket, a kik ezekkel rendelkeznek, ipari ügyességüket s pusztá fizikai erejüket a többiek egy közös tőkévé tömörítik, de akkor egyszersmind mindenik lemond minden tulajdonjogról. A vagyon és munkaerő is közös tulajdon s ezek hasznát senki sem értékesítheti saját céljaira, hanem fogyaszt a köztulajdon terhére s dolgozik a közvagyon gyarapítására. Ebben az egyesülésben az egyén nem hogy foglalni akarna mástól, sőt inkább mindenét a közjóra áldozza. Ez a munka és vagyon közötti béke. Ez az igazi socialismus. De az, a mi most uralja a világot, ennek elfajulása. Ilyen elfajult socialis kérdés van, igaz, az egész civilizált világon, de létjoga csak a fejlett iparu és tulnépes államokban van. Ezek közé Magyarország nem sorolható. Igazolt socialis kérdés csak ott lehet, a hol a különböző társadalmi osztályok közt az egészséges egyensúly, anyagi kérdésekben, különböző hatások következtében meg van zavarva s a socialis mozgalmak célja az egyensúlyt helyreállítani. Például, a hol a tőke, vagy a nagy vagyon ránehezedik a munkaerőre s annak gyümölcsét, hasznát elvonja a munkástól. Ilyen socialis kérdés van az ország déli részein, de nálunk nincs. Hiszen a mi vidékünk földmivelő lakossága nemcsak hogy megélhet, de vagyont szerez. Az én lakásom helyén a földmivelők nemcsak hogy az 1848-ban felszabadult urbéres birtokaikat egy talpalattig megtartották, hanem az utolsó 30 év alatt a falu határában több mint hatvanezer frt értékű közép-nemesi birtokot vásároltak, a még fizetetlen csekély töredék-vételárt évről-évre törlesztik. Nyarád,

Dobó-Ruszka, Palló, Bező, Beés, Iske így gyarapították ingatlan vagyonukat. Kapos, Palágy az urbéri erdő fájának árán szereztek tekintélyes legelő-területeket. A hol ilyen a helyzet, ott socialis kérdésről szó sem lehet. Hála Istennek, nálunk nincs is s bizom benne, hogy vagyonos, munkás, takarékos és vallásos népünk nem is fogja engedni megmételtyeztetni magát a bujtogatók hazudozásai által. Nem hallgathattam el ezeket, mert ki akartam fejezni elismerésemet a Latorczán inneni protestáns népnek, józan gondolkozásáért. De nem hallgathattam el azért sem, mert protestáns őszinteségüinktől megvárja a világ, hogy nyíltan megvalljuk, miszerint szégyeljük, hogy ez a ragály Zemplénben és Szabolcsban nagyobbrészt prot. hittestvéreinket fertőztette meg. Szégyeljük, mert vallásunk ellenségei a prot. tan, gondolat és lelkiismeret szabadságának s a legszélesebb alapra fektetett önkormányzat járulékának, az egyéni jogok mértéktelen kiterjedésének tudják ezt be. Ha volna is benne valami — a mit pedig tagadunk —, annyi bizonyos, hogy a miatt, mert a rabló gyilkosságra használja a fegyvert, a gyujtogató egy szál gyufával egész községet taszit a siralom mélységébe, azért a gyufa és fegyver használatát eltiltani nem lehet.

A nálunk fellépett, hamisan ugynevezett socialismus okát csak a vak nem látja. S ez az, hogy a népben a vallásosság aláhanyatlott, pedig foglalkozásánál és értelmi műveltségénél fogva, lelkének összes táplálékát csak ezen a téren találhatja fel. A józan vallásosságot kell hát éleszteni. Már az iskolának nagyobb súlyt kellett fektetni a vallás-oktatásra. Tudjuk, hogy az országos népiskolai tanterv mily szükmarku e tekintetben; pedig nekünk ehez a felekezeti iskolákban alkalmazkodni kötelesség. Már az iskolákban kizárólag a létért való küzdelemre nevelt gyermek, azután felnőtt korában öntudatlanul is ebben a szellemben fogja akarni érvényesíteni munkáját, erőit s összes tevékenységét. Keveset, vagy egyáltalán nem dolgozni, jól élni, szépen ruházkodni, ha máskép nem telik, a más rovására. Csoda-e, hogy az ilyen erkölcstelen elvekkal szaturált emberekben a buj-

togatók könnyen elnémitják a józan ész, ítélőképesség, a helyes gondolkodás és minden nemes érzés hangjait s a tisztán állati szenvedélyek felköltésével, állati erőszakosságra ragadtatják őket.

Bár már igen soká időztem e kérdésnél, mégis kénytelen vagyok egy példát felhozni, annak igazolására, hogy a hol a vallásosság és jó erkölcs s ebből kifolyólag munkásság, takarékoság, életmódban és ruházkozásban való mérséklet uralja a népet, ott nincs nyomor, ott nincs alapja a socialis izgalomnak. — Ez a példa ez: Ismerek vidékünkön több földmives családot, melyek az 1848-ban felszabadult $\frac{1}{8}$ -ad telekhez azóta annyit szereztek, hogy állami adójuk ma 80—120 frt. De ezek mind vallásos, templom-szerető nép. Reggeltől estig dolgoznak, de azért némelyik egy esztendő alatt el nem költ 10 frtot pálinkára; mégis, sőt éppen azért, a család minden tagja egészséges és erős, mint a vas. A ruházkozásban is mérsékletesek. Mondhatom, hogy vidékünk lakossága többségének általában ez az életmód a tulajdona. Tessék ezek példáját követni és nem lesz nyomor, melyet socialismussal kelljen gyógyítani.

A folyó év január 2-án hunyt el sorainkból Benedek János reviscsei lelkész, ki 1848-ban tette le a s.-lelkészi vizsgát s 1851-ben lett rendes lelkész s így 50 évig szolgálta szentegyházunkat. Bár túl volt már a 70 éven, ennek daczára, erős szervezeténél fogva, a munkabíró férfi frisségével s a lelkiismeretes ember kötelesség-hűségével töltötte be hivatalát mindvégig. Nem végelgyengülés, heveny-baj oltotta ki életét. Egy leány-egyház s több szórvány központját képező egyházában s nagy vidéken szétszórva élő hivei közt igazi apostoli buzgalommal töltötte be hivatalát. Az eszményekért való küzdés szűken nyert földi jutalmát pótolja ki neki az Isten az örök béke és megelégedés országában. Közöttünk pedig legyen áldott s maradjon életben emlékezete! A papi szolgálatok teljesítéséről az elárvult egyházban intézkedtem máig. További intézkedés — és pedig a nálunk szokásban levő kegyeletes módon — jelen gyűlésünk feladata.

A mult év utolsó felében és ebben az esztendőben is, világi tanácsbiráink lemondása következtében, a megüresült állomások betöltése végett, a törvény követelménye szerint több rendkívüli közgyűlést tartottunk. Ezek tárgyait és sorát röviden a következőkben terjesztem elő:

Ungváron szept. 9-én tartott rendes közgyűlésen az egyházmegyei gondnokságra beérkezett szavazatok felbontatván, a két legtöbb szavazatot nyert Komjáthy Béla és Bernáth Dezső új szavazásra jelöltetnek. E szavazatok felbontattak október 12-én Ungváron, a bizottság által. Eredmény, hogy Komjáthy Béla 23 szavazattal 15 ellen gondnokká választatott.

November 9-én a tőke-segély tárgyában Ungváron tartott rendkívüli közgyűlés végén, a világi tanácsbirák írásilag lemondanak, Kormoss Béla uron kívül, 22-én azonban ő is beadja a lemondást. Így összes világi tanácsbirói állásaink betöltésére a szavazást elrendelni rendkívüli közgyűlést hívok össze Kaposra, november 23-ikára. Az itt megrendelt szavazatok felbontattak decz. 15-ikén s kitünt, hogy a leköszönt régi tanácsbirák szótöbbséggel mind újra megválasztattak. Ennek publicálására január 4-ikére rendkívüli közgyűlést hívok össze Kaposra. Erre a gyűlésre az újból megválasztott régi tanácsbirák ismét beadják lemondásukat Kormoss Béla kivételével, a ki a gyűlésen megjelent, az esküt letette s elnökölt.

Ez a gyűlés ismét új szavazást rendelt el az 5, üresedésbe jött tanácsbirói állás betöltésére. A szavazatok felbontattak január 29-én Kaposon, mely szerint megválasztattak: Jászay Mihály, Minay István, Nyomárkay Aurél, Stépán László, Szabó Győző urak. Ennek az eredménynek közlésére tartottunk rendkívüli gyűlést Ungváron, febr. 17-én. Ezen a gyűlésen a megválasztottak mind megjelentek, Jászay Mihály uron kívül, ki levélben tudatja, hogy a választást nem fogadja el. Az így üresen maradt állásra a szavazatokat bekivántam márczius 17-re. De megrendeltem a szavazatokat, a mult őszi egyházmegyei közgyűlés 46. sz. határozata szerint, egy világi fő- és aljegyzőre. E szavazatok most a gyűlés folyama alatt fognak felbontatni.

A mult tavaszi egyházkerületi gyűlés 116. sz. jegyzőkönyvi pontjában a h) alatt fel van sorolva az egyházmegyénk szegény javadalmu lelkészei számára kiutalt 810 frt államsegély elosztása. Azonban mi, mult 1897. tavaszi közgyűlésünk határozata alapján (mely utólag őszi gyűlésünk 10. sz. alatt vezetett be) a 810 frtot a legcsekélyebb jövedelmű lelkészek fizetésének tovább pótlására használtuk s így osztottuk is ki, mint erről a segély-osztó bizottságnak mult őszi rendes közgyűlésünk 11. pontjában beiktatott jelentése tanuskodik. Ezen belkörü intézkedés ellen azonban egy érdekelt fél az egyházkerületre apellált. E felebbezés folytán a mult őszi egyházkerületi gyűlés 92. sz. határozatában elrendeli, hogy a kiosztás az általam fent idézett 1897. évi tavaszi kerületi gyűlés 116. sz. h) pontjában felsorolt lelkészeknek és az ott egyenkint kijelölt összegekben adjuk ki s a főtiszteletű egyházkerületre jelentsünk. Jelentem, hogy a kerület e rendelkezésének eleget tettünk. Most már a Horváth M.-alap jövedelmét a legkisebb jövedelmű lelkészeknek úgy fog kelleni kiosztani, hogy az idézett jegyzőkönyvi pontokban foglalt kettős osztás adatai képezzék segély-kiegyenlítésünk alapját; mert idézett mult őszi egyházmegyei gyűlésünk 10. sz. határozatának így tehetünk eleget. De e célból a Horváth M. segélyosztást is el kell halasztani addig, míg a rendkívüli államsegély elosztása felől a konventi határozat közzé nem tétetik. Ekkorra rendkívüli közgyűlést kell kitűzni, már most is a segély-osztó bizottság tagjait kinevezni.

A Szondy—Kenessey-alapítvány kamata 133 frt; a mult évben a sorrend szerint az ungi egyházmegyét illetvén, az, mint az 1897. tavaszi ker. gyűlés 119. sz. alatt olvasható, Veskócznak utaltatott ki templom-építésre. A segélyezett egyház nyugtáját felküldtem méltóságos Püspök urnak 207/897. napló-szám alatt, jun. 14-én.

Az egyház-látogatóságok utján kiosztottam az 1896. évi VII. t.-cz., az ugynevezett ezredévi törvényt, azon utasítással, hogy az rámba foglalva, az iskolákban kifüggesztendő. Megküldtem ezen az uton a tanító uraknak a népiskolai tanítók könyvtárának jegyzékét.

Magyarország külön czímerének és egyesített czímerének rajzát és leírását öt példányban küldvén le Püspök ur az iskolák közt való szétosztásra, — ezekből egy példányt adtam a csicseri iskolának, négy példányt nt. Szabó József tanügyi bizottsági elnök urnak adtam át kiosztás végett.

Ugyancsak az egyházlátogatóság útján osztottam ki a lelkész uraknak az egyházkerület történetének megírásához adatok gyűjtése végett kibocsátott „Adalékok“ cz. füzetet. Már itt felkérem tisztársaimat, hogy azonnal fogjanak hozzá egyházuk keletkezésére stb. vonatkozó adatok kutatásához s fáradságot nem ismerő kitartással gyűjtsék azokat, az egyház ládájában levő régi iratokból, egyházi jegyzőkönyvekből, gondnoki számadásokból, anyakönyvekből, hogy a felkutatott adatokból az „Adalékok“-ban intézett kérdésekre megfelelően, a kitöltött füzetet őszi egyházmegyei gyűlésünkig küldjék be hozzám.

Ugyancsak az egyházlátogatóság osztotta ki egyházkerületünk 1894. július 24-én Sárospatakon, id. báró Vay Miklós kerületi főgondnok halála alkalmából tartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét s a gyászünnepen tartott beszédek tartalmazó füzetet.

A mult év december 7-iki rendkívüli kerületi gyűlés jegyzőkönyvét most osztottam szét. Ebből látszik, hogy kerületünk lelkészeinket a jelentő-ív szerinti 600 forintig fizetés-pótlásra, illetőleg segélyre ajánlotta a Konventnek. Valamint ajánlottak a tőke-segélyt kérő egyházak is.

A tanítók ötödéves korpótlékának a folyó évben esedékkessé váló első 50 frtos részlete tárgyában a kellő utasítást körlevélben közöltem a lelkész urakkal; valamint az illeték-egyenérték kivetésének alapul szolgáló bevallásokat illetőleg a törvény ide vágó intézkedései felől szintén körlevélben adtam tájékoztatást.

Botfalva az 1895-iki helmeczi gyűlés által eladásra engedélyezett belfundust tényleg eladván, az adásvételi szerződést megerősítettem. Megerősítettem továbbá az ásványi leány-egyház eladási szerződését azon belfundusra nézve, melyre az egyházmegyei engedélyt az 1893. évi kis-gejőczi gyűlés 33. sz. határozatában megkapta.

Mult évben egészítettett ki az ágteleki tanítóság jövedelme 400 frtra, adván a kormány kiegészítésül évente 148 frtot Orémus Kálmán ottani tanító nevéhez kötve. Ezzel az összeggel egyházmegyénk tanítói már 2989 frt évi államsegélyben részesülnek, ha t. i. a törvénynek megfelelőleg a segélyt minden állomás részére igénybe lehetne venni. De nem utalványozható a segély a felső-reviscei, helmeczi, ptruksai, jenkei állomások részére, mivel azok üresedésben vannak. Ezeken kívül üres még a tanítói állomás Nagy-Kaposon; Sulyok János tanító ugyanis időközben az alsó-zempléni erdő-bényei tanítóságra ment át, a kitől az elbocsátó-levele megerősítését nem tagadhattam meg, miután azt neki a kaposi előljáróság kiadta. Azonban itt az iskola nem szünetel. Ideiglenesen a tanítást a helybeli lelkész, Maksa József ur végzi. Ptruksáról Gergely Alajos tanító e napokban távozik el.

Laky József ungvári tanítónak a Diószeginé-féle hagyaték tárgyában az egyház ellen egyházi uton folytatott perében a Konvent mult évi jegyzőkönyvében a 85. sz. alatt kimondja, hogy miután az a követelés díjlevélben nincs, állami hatósági segélylyel be nem hajtható.

Végül örömmel jelentem, hogy Ő Felsége a király a nyarádi egyháznak, villámsúlytott temploma kiépítésére, magán pénztárából 100 forint segélyt utalványozni kegyeskedett.

Egyházmegyénk egyházainak népmozgalmi és vagyoni viszonyait a következő adatokban terjesztem elő:

Anyae gyház 38. Rendes lelkész 37, s.-lelkész 3.
Rendes tanító 35, tanítónő 1.

Lélekszám:	25,042;	mult évihez képest szaporodás:	351.
Született:	936;	„ „ „	apadás: 13.
Meghalt:	599;	„ „ „	„ 11.
Házasodott:	154 tiszta protestáns;	szaporodás . . .	6.
	34 vegyes vallásu;	apadás	4.
Megegyezés volt	javunkra		4.
„ „	veszteségünkre		3.

Confirmáltatott: 536; szaporodás . . . . . 8.
 Áttért: 3. — Kitért: 6.

Mindennapi iskolaköteles: 3118; szaporodás . . 174.
 Mindennap iskolába járt: 2681; apadás . . . 122.
 Ismétlő-iskolaköteles: 1150; szaporodás . . 37.
 Ismétlő-iskolába járt: 1041; „ . . 59.
 Állami iskolába járt: 238.
 Községi „ „ 74.
 Más felekezeti iskolába járt: 82.

Építkezésre fordított 8862 frt, mult évihez több. 4456 frt.
 Adakozásból befolyt 3360 „ „ „ „ 1420 „
 Gondnoki bevétel 36598 „ „ „ „ 7148 „
 „ kiadás 33004 „ „ „ „ 6559 „
 „ maradvány 4030 „ „ „ „ 1019 „
 Tőkepénz . . . 78897 „ „ „ „ 811 „
 Adósság . . . . 14467 frt, m. évinél kevesebb 3291 fo-
 rinttal.

Levonva az adósságot, marad tőke 64430 frt. De minthogy ebből Ungvárra 36 ezer, Csicserre 12 ezer, Iskére 4 ezer, — összesen 52 ezer esik, a többi egyházaknak marad 12 ezer frt tőkéje.

Van még a Tiszaháton lelkészek, tanítók és egyházak részére jövedelmező tőke: 6443 frt s szegény-alap Bátfán: 488 frt.

Magtár van: 3033 köből vegyes élet; apadás: 5 köből.

Országos közalapra az 1897. évre
 bevallás tétetett . . . . . 1022 frt 64 kr.
 Befizettetett . . . . . 1022 „ 64 „
 Reformáció-ünnepi perselypénz . 17 „ 22 „
 Országos gyámintézetre kirovás 10%
 belépési és 2¹/₂% évi járulék . . . . 1323 „ 99 „
 Befizettetett . . . . . 1310 „ 40 „
 Hátrálék . . . . . 13 „ 59 „

A múlt évben iktatóm tanúsága szerint érkezett hozzám 183 darab. Ezeket és a rendes folyó ügyeket, 413 napló-szám alapján, összesen 905 darab levéllel intéztem el.

Ezek után magamat a nt. Egyházmegye kegyességébe, — a tanácskozás tárgyait tevékeny figyelmükbe ajánlom!

9. A botfalvai egyház az 1895-ik évben P.-Helmezen tartott őszi közgyűlésünk 29. sz. határozatával — mely a főt. egyházkerület által is jóváhagyatott — egy, a régi tanítói lakhoz tartozott két vékásnyi kert eladására engedélyt nyert, azonban alkalmas vevő csak most jelentkezvén, Hegyi György egyházmegyei ügyvéd az e tárgyban kötött adás-vételi szerződést megerősítés s további eljárás céljából az espereshez beterjesztette. Miután az eladás mind az egyházmegye, mind az egyházkerület által régebben jóváhagyatott, a szerződés esperesi és püspöki jóváhagyással láttatott el.

Tudomásul vétetik.

10. Az ásványi felügyelő-lelkész az iránt keresi meg az egyházmegyét, kegyeskednék úgy intézkedni, hogy az egyházmegyei építészeti bizottság menne ki a renoválandó ásványi paplak megvizsgálására.

A beterjesztett kérvény az ásványi egyháznak egy másik beadványával szorosán egybetartozván, mindkettőre nézve, a tárgyaláskor, együttesen fog a határozat kimondatni.

11. Az 1898. évi február hó 17-én Ungváron tartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyve felolvastatván, —

hitelesítettik.

12. Az egyházmegyei számvevőszék 1898. február 14-én Vajánban tartott ülésének jegyzőkönyvében jelenti, hogy a pénztárnok kezelése alatt levő alapok főkönyveit

pontosan átvizsgálta, bevételi és kiadási naplóit a nyugtákkal összehasonlítván, a kezelést kifogástalannak találta, ezért a pénztárnoknak a felmentvényt — a fentartandók fentartása mellett — az 1897-ik évre megadni javasolja s jelenti, hogy a Horváth Simon- és Mária-féle alapítványi pénztár jelenlegi állása 97,363 frt 40 krt tesz.

A jelentés tudomásul vétetik s a pénztárnoknak az 1897-ik évre — a fentartandók fentartása mellett — a felmentvény megadatik s a Horváth-alapról való jelentés a főt. egyházkerületre felterjesztetik.

13. Ugyanazon számvevőszék javasolja, hogy a Horváth-alapból a tanítókat illető segély — melyből egy rész az utóbbi időben, a tanítók állami fizetés-pótlékot nyervén, a lelkészek segélyezésére fordított — a maga egészében osztassék szét közöttük.

Ez indítvány elfogadtatik.

14. Ugyanaz javasolja, hogy a P. Horváth-alapból járó, a lelkészeket illető segély ez alkalommal ne osztassék szét a tavaszi egyházmegyei gyűlésen, mert, hogy a kiutalt államsegélyből melyik lelkész mennyit kap, még nem tudható; hogy senki rövidséget ne szenvedjen, csak az államsegély kiosztása után — erre való figyelemmel — lehetne a P. Horváth-alapból járó lelkészi segélyeket szétosztani.

E javaslat elfogadtatik; a kellő időben az esperes által összehívandó segélyosztó-bizottság tagjaiul, Szabó Endre esperes elnöklete alatt, Nyomárkay Aurél, Szabó Győző, Virágh József, Tóth Lajos, Nagy Sándor és Komjáthy Gábor választatnak meg. A bizottság jegyzőjét saját kebeléből választja; a segélyek szétosztásáról fel-

veendő jegyzőkönyvét pedig őszi közgyűlésünkre, tudomásvétel céljából, beterjeszti.

15. Ugyanaz előterjeszti, hogy az 1893. évi április 11—12-én Kis-Gejőczben tartott közgyűlés 27. számú határozatával a minaji egyház, adósságainak letörlesztésére, a P. Horváth-alapból oly feltétel alatt kapott 1039 frt 26 kr. kölcsönt, hogy az egyház kötelezte magát a kölcsön törlesztésére évenként az összegnek megfelelő 2⁰/₀-ot az egyházmegye pénztárába befizetni, mindaddig, míg a Konventtől a tőkés segélyt megkapja, a melyből a felvett kölcsönt visszafizeti az egyházmegyének; de mert a minaji egyház sem a 2⁰/₀-ot be nem fizette, sem a tőke-segélyt, a melyre már a múlt évben 80 frt konventi segélyt nyert, fel nem vette, így adósságát nem törlesztette: utasíttatni kéri a számvevőszék a minaji egyházat, hogy a kerülettől a részére kiutalt tőke-segélyt felvegye s abból az egyházmegyének az 1039 frt 26 kr. tőkét és járulékait fizesse ki.

Egyházmegyénk — mert a minaji lelkész jelentése szerint ez ügyben való kétszeri megkeresésére sem nyert választ a felettes hatóságtól — tisztelettel felkéri a főt. egyházkerületet, hogy a minaji egyház részére a Konvent által kiutalványozott tőke-segély folyósítását eszközölni kegyeskedjék, hogy abból a minaji egyház az egyházmegyénél levő adósságát kifizethesse.

E határozat a főt. egyházkerületre tisztelettel felterjesztetik.

16. Ugyanaz, azon tapasztalati tényből indulva ki, hogy az építkező egyházaknak a P. Horváth-alapból az eddigi felosztási kulcs szerint 2—300 frtot lehetett adni, mely összeg egy nagyobb építkezésnél elenyésző csekélység, — indítványozza, hogy a P. Horváth-alapból az

egyházak részére osztalékul eső segélyből egy nagyobb, 1000 frtos segély szakittassék, a mely minden évben azon templomot, pap-, tanítói lakot, vagy iskolát ujonnan építő egyháznak adassék ki, a mely a saját kebelében összegyűjtött pénzmennyiség kimutatásával is igazolni tudja, hogy az egyházmegyétől nyert eme nagyobb segélylyel építkezését eszközölni képes.

Egyházmegyénk a számvevőszék ez indítványát elfogadja s a megállapított 1000 frtos építkezési segélyt, a jelen évre a szürthei egyháznak, majdnem teljesen használhatatlan állapotban levő temploma felépítésére adományozza, azzal a kikötéssel, hogy építési tervezetét s költségvetését a pénztárnokhoz minél előbb terjessze be.

17. Ezzel kapcsolatban indítványoztatott, hogy az egyházmegyei építészeti bizottság a felállítandó épületek tervét szigoruan bírálja el s csakis a célnak teljesen megfelelőeket hagyja jóvá, az építkezés megkezdése előtt helyszini szemlét tartson s a befejezett építkezés után az egyházmegyére jelentést tegyen.

Ez indítvány elfogadtatik s mert az építészeti bizottság egyik tagja egyházmegyei tisztségéről lemondott, másik tagja az ez irányu kötelezettség alól való felmentését kérte, az egyházmegyei építészeti bizottság tagjaiul Szöllősy Gyula és Minay István tanácsbírák választatnak meg, — a fenti kívánalmak megtartása figyelmükbe ajánltatván.

18. Ugyancsak a számvevőszék jelenti, hogy a néh. Kovách Károly által állítólag Hrabovszky Luczián részére az egyházmegye pénztárából felkölcsonzott 1000 forint tőke és több évi járuléka fizetetlen, bárha a megboldo-

gult e.-megyei gondnok, a csomonyai 1895. ápril 2—3. napjain tartott közgyűlésünk 81. pontja szerint, mind a tőke, mind a kamatok teljes lefizetéseért szavatosságot vállalt. Elég nem tétetvén az ígéretnek, a számvevőszék javasolja, hogy szólíttassanak fel az örökösök a követelés befizetésére, a fizetés megtagadása esetén ellenük a per indíttassék meg. Tóth Lajos szűrthei lelkész, mint egyik örökös jelenti e tárgyra vonatkozólag, hogy az 1000 frt a beregszászi kir. törvényszéknél van depónálva, a honnét annak kiutalását kellene kérni.

Egyházmegyénk felhívja Tóth Lajost, mint egyik örököst, hogy a kiutalás érdekében, az örökös társsal perbeli ügyvédjük által tegyék meg a kellő lépéseket s igyekezzenek az egyházmegyét minél előbb kielégíteni, annyival is inkább, mivel mulasztás esetén az egyházmegye kénytelen leend az örökösöket, a követelésre vonatkozólag, beperelni.

19. Az 1897. szeptember 9-én Ungváron tartott egyházmegyei közgyűlés 37. sz. határozatával felhívta ifju Virágh József lasztoméri lelkészt, hogy a néhai Szabó András volt esperesünk emléksobrára kezéhez befolyt pénzről számoljon be, valamint az egyházmegyei pénztárnokot is, hogy a látogatóság által e czímen beadott összegekről a számvevőszéknek jelentést adjon. A pénztárnok jelenti, hogy a pénztárba egyesek és a látogatóság által 113 frt fizettetett be, mely összeg a csicseri egyház által e célra ajánlott, de még be nem fizetett 50 frttal, a Szabó Albert, id. Maksa József és Matolay Pál által megajánlott, de szintén be nem fizetett 1—1 frttal 167 frtot tenne ki. Ugyde ez összegből, még ha teljesen befolyt is, a nagy emlékű esperes kiemelkedő alakjához méltó emléket állítani nem lehet, javasolja a számvevőszék, hogy vagy a gyűjtés indíttassék meg ujlag, vagy az egyházmegye pótoljon valamelyik alapból annyit, hogy megfelelő emlékszobor állíttassék fel.

Egyházmegyénk Virágh József pénztárnokot és Köröskényi István beési lelkészt bizza meg, nézzenek utána, hogy a kivánalmainknak megfelelő emlékszobor mily összegből állítható elő s ha e célra gyűjtött pénzünk kevés volna, az esetben a hiány az egyházmegye pénztára terhére utalványoztatik.

20. A számvevőszéknek a különféle alapokról szóló jelentése közben, midőn az egyházmegyei leány-növelde alapját képező csekély összeg említettett meg, felállott Komjáthy Béla, egyházmegyénk gondnoka s ez alap növelésére 1000 forintot ajánlott fel s adott át a pénztárnok kezéhez.

Egyházmegyénk, midőn a nemes célra tett önzetlen adakozásért a gondnok urnak a legtisztább szívből eredő köszönetét nyilvánítja, ugyanakkor azon imaszerű óhajtással fordul a minden jóknak adójához, hogy adjon napokat az ő napjaihoz s áldja meg őt mind testi, mind lelki javainak bőségével. „A jókedvű adakozót szereti az Isten!”

21. Ugyanazon alkalommal Szabó József eszenyi lelkész, Egry Ferencz kis-gejőczy földbirtokos, előbbi 10, utóbbi 100 frtot, mint az egyházmegyei leány-növelde alaptőkéjének gyarapítására általuk régebben megajánlott összeget, az egyházmegyei pénztárnok kezébe kifizettek.

A régebben tett ígéret beváltása egyházmegyénk részéről a legnagyobb köszönettel fogadtatik s kinek hatalma vagyon mindenek felett, a mi köszönetünkön kívül is, adja meg a kegyes adakozóknak a megérdemelt jutalmat.

22. Komjáthy Gábor ungvári lelkész, alapos érvekkel támogatott beszédében indítványozza, hogy a leánynevelde ügyeinek előkészítésére egy bizottság választassék.

Egyházmegyénk az indítványt elfogadja s a bizottság tagjaiul Komjáthy Gábor, Szabó Lajos mérnök, Hegyi György, Pataky Pál, Minay István, Németh Péter, Nyomárkay Aurél, ifj. Szabó Endre és Egry Ferencz urakat választja meg.

23. A mai napon az egyházmegyei leánynevelőintézet ügye a megvalósulás felé egy óriási lépéssel haladván, az egyházmegyei pénztárnok indítványozza, hogy azok a lelkes férfiak, kik évekkal ezelőtt, saját jószántukból ajánlottak fel bizonyos összegeket ez alapgyarapítására, szólittatnának fel, hogy tett ígéreteiket kegyeskednének beváltani.

Egyházmegyénk az indítványt elfogadja s a kegyes adományozókat adományaik minél hamarább való befizetésére tisztelettel felszólítja.

24. Az országos ev. ref. gyámintézet végrehajtó-bizottsága, egyházmegyénkből az 1897. évi járulékok befizetéséről szóló kimutatását megküldi. Az országos ev. ref. gyámintézet végrehajtó-bizottságának eme kimutatása jegyzőkönyvünkbe, az alábbiakban, szóról-szóra bevétetik:

KIMUTATÁS

az országos evang. ref. lelkészi özvegy-árva-gyámintézet 1897. évi járulékaikról.

Sorszám	A gyámintézeti tag												
	és a lelkési állomás neve	évi javadalma		tartozik 1897. évről				összes tartozásából 1897. évben					
				belépési járulékkal egyharmad		tagsági díjjal		összesen		befizetett		hátralékban maradt	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
	Ágtelek:			2-ik $\frac{1}{3}$							szept. 25.		
1	Kovács István . . .	599	—	19	97	14	98	34	95	34	95		
	Bajánháza:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 19.		
2	Hegedűs Sámuel .	670	66	22	36	16	77	39	13	39	13		
	Bátfa:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 14.		
3	Kiss László	377	32	12	58	9	44	22	02	22	02		
	Beés:			1-ső $\frac{1}{3}$							okt. 18.		
4	Köröskényi István	488	60	16	29	12	22	28	51	28	51		
	Bező:			2-ik $\frac{1}{3}$							nov. 6.		
5	Magyar József . .	750	—	25	—	18	75	43	75	43	75		
	Csap:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 29.		
6	BacsKay Sámuel . .	709	82	23	67	17	75	41	42	41	42		
	Csepely:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 6.		
7	Szóllósy Gyula . .	452	51	15	09	11	32	26	41	26	41		
	Csicser:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 15.		
8	Szabó Endre . . .	675	32	22	52	16	89	39	41	39	41		
	Csomonya:			2-ik $\frac{1}{3}$							nov. 4.		
9	Németh Péter . . .	922	03	30	74	23	06	53	80	53	80		
	Eszeny:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 21.		
10	Szabó József . . .	1157	60	38	59	28	94	67	53	67	53		
	Gálócs:			2-ik $\frac{1}{3}$							szept. 30.		
11	Özv. Vágó Istvánné	501	80	16	73	12	54	29	27	29	27		
	Iske:			2-ik $\frac{1}{3}$							nov. 18.		
12	Pazar István . . .	575	25	19	18	14	39	33	57	20	—	13	57
	Kis-Dobrony:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 21.		
13	Nagy Sándor . . .	699	—	23	30	17	48	40	78	40	78		
	Kis-Geőcz:			2-ik $\frac{1}{3}$							okt. 31.		
14	Homoki Antal . . .	491	50	16	39	12	29	28	68	28	68		
	Átvitel:	9060	41	302	41	225	82	529	23	—	—	13	57

A g y á m i n t é z e t i t a g													
Sorszám	és a lelkési állomás neve	évi javadalma		tartozik 1897. évről				összes tartozásából 1897. évben					
				belépési járulékkal egyharmad		tagsági díjjal		összesen		befizetett		hátralékban maradt	
		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
	Áthozat:	9060	41	302	41	225	82	529	23	—	—	13	57
15	K.-Ráth: Morvay József . . .	443	43	2-ik $\frac{1}{3}$ 14	79	11	09	25	88	dec. 13. 25	88	—	—
16	P.-Helmeicz: Kocsis Endre . . .	337	82	2-ik $\frac{1}{3}$ 11	27	8	45	19	72	nov. 5. 19	72	—	—
17	Lucska: Ifj. Szakal István .	507	63	2-ik $\frac{1}{3}$ 16	93	12	70	29	63	nov. 15. 29	63	—	—
18	Minaj: Ifj. Szabó Endre .	268	95	2-ik $\frac{1}{3}$ 8	97	6	73	15	70	okt. 20. 15	70	—	—
19	Mokcsa: Szöllősy Ferencz .	461	51	2-ik $\frac{1}{3}$ 15	39	11	54	26	93	okt. 6. 26	93	—	—
20	Nagy-Dobrony: Magyar Bertalan .	1321	50	2-ik $\frac{1}{3}$ 44	05	33	04	77	09	okt. 29. 77	09	—	—
21	N.-Geöcz: Szaploneczay Béni .	495	50	2-ik $\frac{1}{3}$ 16	52	12	39	28	91	okt. 29. 28	91	—	—
22	N.-Kapos: Maksa József . . .	608	77	2-ik $\frac{1}{3}$ 20	30	15	22	35	52	okt. 19. 35	50	—	—
23	N.-Szelmeicz: Kozma József . . .	614	50	2-ik $\frac{1}{3}$ 20	49	15	37	35	86	okt. 23. 35	86	—	—
24	N.-Szeretva: Id. Szakal István .	469	10	2-ik $\frac{1}{3}$ 15	64	11	73	27	37	okt. 22. 27	37	—	—
25	Nyarád: Keeskeméthy Lajos	581	—	2-ik $\frac{1}{3}$ 19	37	14	53	33	90	okt. 24. 33	90	—	—
26	Palágy: Tóth József	588	34	2-ik $\frac{1}{3}$ 19	62	14	71	34	33	okt. 17. 34	33	—	—
27	Pályin: Soltész Tamás . . .	741	18	2-ik $\frac{1}{3}$ 24	71	18	53	43	24	1897. dec. 2 43	24	—	—
28	Pinkócz: Móré Elek	569	—	1-ső $\frac{1}{3}$ 18	97	14	23	33	20	okt. 22. 33	20	—	—
29	F.-Reviscse: Benodek János . .	393	88	2-ik $\frac{1}{3}$ 13	13	9	85	22	98	okt. 18. 22	98	—	—
	Átvitel:	17462	52	613	56	436	13	1027	99	—	—	13	57

A g y á m i n t é z e t i t a g

Sorszám	és a lelkési állomás neve	évi java-		tartozik 1897. évről						összes tartozásából 1897. évben			
		dalna		belépési járulékkal egyharmad		tagsági díjjal		össze-		befizetett		hátrálékban maradt	
		frt	kr.	frl	kr.	frt	kr.	frl	kr.	frt	kr.	frl	kr.
	Áthozat:	17462	52	613	56	436	13	1027	99	—	—	13	57
	Salamon:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 21.			
30	Szűcs István . . .	742	15	24	74	18	56	43	30	43	30		
	Szalóka:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 21.			
31	Szabó Károly . . .	868	63	28	96	21	72	50	68	50	68		
	Szürthe:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 21.			
32	Tóth Lajos	610	63	20	36	15	27	35	63	35	63		
	Ung-Tarnócz:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 11.			
33	Pataky Pál	488	43	16	29	12	22	28	51	28	51		
	Ungvár:												
34	Választás alatt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Záhony:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 17.			
35	Urbán Mihály . . .	995	—	33	17	24	88	58	05	58	05		
	Jenke:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 19.			
36	Móré Gábor	579	35	19	32	14	49	33	81	33	81		
	Vaján:			2-ik $\frac{1}{3}$						okt. 29.			
37	Virágh József . . .	499	43	16	65	12	49	29	14	29	14		
	Vajkócz:			2-ik $\frac{1}{3}$						dec. 4.			
38	Rásky Endre . . .	434	50	14	49	10	87	25	36	25	36		
	Összesen:	22690	64	756	54	567	43	1323	97	—	—	13	57

Ezek szerint a hátrálék: 13 frt 57 kr.

A hátrálék bevétele az esperes figyelmébe ajánlatik.

25. Az egyházmegyei segély-osztó bizottság a főt. egyházkerületről leküldött különféle segélyek szétosztásáról szóló jegyzőkönyvét beterjeszti. A mely szerint segélyt nyertek:

I. Baldácsi-alap 307 frt.

1. Egyházmegyei özvegy-árvtár	200 frt — kr.
2. Özv. Kása Endréné	60 " — "
3. Makay Endre árvái	47 " — "
Összesen:	307 frt — kr.

II. Hollandi tár 80 frt.

1. Nagy Menyhértne	60 frt — kr.
2. Pazar István helyett Magdó János	20 " — "
Összesen:	80 frt — kr.

III. Nagy Gedeon-alap 100 frt.

1. Iskolásoknak	10 frt — kr.
2. Móré András	10 " — "
3. Matolay Pál	10 " — "
4. Dicső Endre	10 " — "
5. Laky József	10 " — "
6. Böszörményi János	15 " — "
7. Bóczér István	10 " — "
8. Szabó Albert	10 " — "
9. Enyedy Lajos	4 " 47 "
10. Postadíj	— " 53 "
Összesen:	100 frt — kr.

IV. Szükösi tár 40 frt.

1. Enyedy Lajos	10 frt — kr.
2. Laky József	10 " — "
3. Szűcs István	20 " — "
Összesen:	40 frt — kr.

V. Szegény lelkészek s tanítók 4 frt 40 kr.

1. Bóczér István	2 frt 20 kr.
2. Pazar István	2 " 20 "
Összesen:	4 frt 40 kr.

VI. Államsegély 397 frt.

1. Tóth József	70 frt.
2. Nagy Sándor	20 „
3. Szabó Károly	40 „
4. Id. Szakal István	20 „
5. Szűcs István	10 „
6. Pataky Pál	20 „
7. Pazar István	50 „
8. Csepely, újból építendő istálló, szekérszín és sertés-ólhoz tölgyfa-anyagokra	50 „
9. Veskócz, kőkút-építésre	20 „
10. Minaj, szükségleteinek fedezésére	50 „
11. Nagy-Kapos, újból épített magtára belső berendezésére	47 „

Összesen: 397 frt.

A segély-osztó bizottság javaslata
elfogadtatik.

26. Az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök az egyházkerület által kívánt könyv-statisztikát betérjeszti, a melyből kitűnik, hogy egyházmegyénk népiskolaiban a sáros-pataki főiskola irodalmi köre által kiadott tankönyvek vannak használatban.

Tudomásul vétetik.

27. Olvastatott a nyarádi egyház kérvénye, melyben elő van adva, hogy a nyarádi egyház az 1891-ik év tavaszán, egyházmegyei jóváhagyással, eladta két vékás területen fekvő régi pap-lakát s helyette az egykori földes uraság 10 kat. holdat tevő belhelyét vette meg, a rajta levő épületekkel együtt, $\frac{1}{3}$ -részben a lelkész, $\frac{2}{3}$ -részben az egyház javára, a főt. egyházkerulettől nyert 3500 frt kölcsön-pénzen. Az egyháznak tőkepénze, vagy jövedelmet hozó ingatlana nincsen; már a vételkor arra számított, hogy az egyháznak jutott cseléd-lakot és $\frac{2}{3}$ belhelyet, ha alkalmas vevője lesz, el fogja adni s ebből

fizeti ki a felvett kölcsönt. Most 2000 □-öl belsőségre s 6000 □-öl, a belsőség végén levő területre vevők kerültek, kik a 8000 □-öl területért 2400 frtot hajlandók adni; nemcsak, hanem ideiglenes szerződést is kötött, hogy a vétel-, illetve eladási árral terhe nagyobb részétől megszabaduljon: kéri az egyházmegyét, hogy eladási szándékát jóváhagyni s megerősítés végett a főt. egyházkerületre is felterjeszteni kegyeskedjék.

Egyházmegyénk már a vétel alkalmával, midőn ahoz beleegyezését adta, ismerte a nyarádi egyház szándékát, hogy az a vételárat a vett birtokból való eladással fogja kifizetni, de mert az egyházra a vételt így is előnyösnek látta, ahoz jóváhagyását adta. Most, midőn az egyház a vett területből előnyösen ad el, az eladást jóváhagyja s határozatát, ugyanezen célból, a fő-tiszteletű egyházkerületre is tisztelettel felterjeszti.

28. A nyarádi egyház azon kérelemmel járul egyházmegyénk elé, hogy az egyházmegyénél levő 200 frt tartozása engedjék el, vagy ha ez nem volna lehetséges, az esetben e teher kifizetésére ugyanannyi kölcsönt kér.

Kérvénye a pénzosztó-bizottsághoz tétetik át.

29. Kecskeméthy Lajos nyarádi lelkész kérvényezi, hogy tekintve az 1897. évi ápril 6—7. napjain tartott egyházmegyei közgyűlés 21. sz. határozatát, — mig a lelkészi fizetések a tanítói fizetésekkel egy alapon fel nem számíttatnak — mert a bizottság kötelezettségének eleget nem tett —, a lelkészi segély-osztás függesztessék fel.

A bizottság, kötelezettségének a világi tag lemondása folytán nem tehetett eleget, ezért az ez évben eszköz-

lendő szétosztás előtt a revideálás nem eszközölhető. Hogy azonban jövőre a szerint történhessék, a lelkészi fizetéseket átszámító bizottságba a régebben megválasztott Virágh József, Kecske-méthy Lajos, ifj. Szakal István, Tóth Lajos, Nagy Sándorhoz Nyomárkay Aurél megválasztatik s a bizottság felkéretik, hogy munkálata eredményét őszi közgyűlésünkre terjessze be.

30. Kocsiss Endre p.-helmecki lelkész jelenti, hogy iskolájukban a tanítás, mert — bár többfelé fordultak — tanítót kapni nem képesek, — miután ő dolgai miatt a tanítói hivatásnak eleget nem tehet, ez idő szerint teljesen szünetel.

A lelkész az iskolások tanítására nem kötelezhető; azt azonban megkívánja az egyházmegye, hogy a vallás-oktatást a lelkész pontosan teljesítse s a vallás és ének tanításáról az iskola-látogatóságnak jelentést tegyen, mert e nemű mulasztása esetén a méltó megrovást el nem kerülhetné. Az egyház pedig figyelmeztetik, hogy tanítói állása betöltésére minden lehető megtegyen, esetleg még nőtanítót is vigyen be.

31. A csepelyi egyház, újból építendő istálló, szekérszín és sertés-ólra a P. Horváth-alapból segílyt kér.

Kérvénye, figyelembe vétel céljából, a pénzosztó-bizottsághoz tétetik át.

32. A tarnóczi egyház a mult évben oly feltétellel kapott egyházmegyénktől 100 frt kölcsönt, hogy azt a nyerendő közalapi segélyből pénztárunknak visszatéríteni köteles leend; most azt kéri, hogy nyerendő közalapi

segélye ne vonassék el, sem a 100 frt visszafizetésére ne köteleztessék, mert szegénysége folytán akár egyik, akár másik eset kimondhatlan megterhelhetésével járna s szegény egyházuk anyagi ügyeiben a legnagyobb zavarokat idézné elő.

A tarnóczi egyház kérvénye a pénzosztó-bizottsághoz tétetik át.

33. A kis-dobronyi ev. ref. egyház előjárósága tanítói díjlevelét három példányban, megerősítés céljából, jelen közgyűlésünkre beterjeszti.

A díjlevél kiállítása a szabályoknak megfelelő nem lévén, kiigazítás végett a beterjesztő egyháznak visszaadatik.

34. Németh Péter csomonyai lelkész, Sáros-Patakon tanuló III. gymn. osztályu fia részére a Diós-féle ösztöndíj kiadatását kéri.

Németh Péter fia, Árpád, bizonyítványát az esperesi hivatalhoz terjessze be; ennek megtörténte után részére az ösztöndíj kiadatik.

35. Németh Péter indítványozza, miután az 1897. október 5—6. napjain tartott egyházkerületi gyűlés 63. sz. határozatával kimondja, hogy az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök, valamint az egyházmegyei tanítói testület egy választott tagjának a kerületi tanügyi bizottságban képviselniök kell az egyházmegyét, — mondatnék ki, hogy a nevezett küldöttek, az egyházmegye pénztára terhére, mennyi nap- és fuvardíjban fognak részesülni?

Az egyházmegyei tanügyi bizottság elnöke s a megválasztott tanítói testületi tag, küldetésük alkalmával, az egyházmegye pénztárából, egyenkint 15—15 forint nap- és fuvardíjban részesülnek.

36. A ptruksai leány-egyház tagjai kérelmezik, hogy a nagy-szelmenczi anya-egyháznak fizetendő $\frac{1}{9}$ -ed résznyi, parochialis épületek fentartására szolgáló fizetési kötelezettség terhe alól mentessenek fel, jöllehet e kötelezettség teljesítésére úgy egyházmegyénk, mint a főtiszteletű egyházkerület által utasítva lettek. Az ok, melynél fogva kérelmüket megújítják, az, hogy ők Ptruksán templomot, tanítói lakot és iskola-helyiséget pusztán a hivekre való kivetésből tartanak fenn, mert az egyháznak semmi nemű jövedelme nincsen, a nagy-szelmenczi parochialis épületek fentartásához való járulásuk — szerintük — sérelmes s rájuk nézve igen terhelő.

E kérdés elbírálásánál csak a nagy-szelmenczi egyház meghallgatása után lehetővé határozatot hozni, ennek bekérése- s beérkezéig az ügy függőben hagyatik.

37. Olvastatott az ágteleki egyház kérvénye, melyben a tanítói behelyen szükségelt melléképületek felépíthetése céljára 184 frt segélyt, vagy ennek nem teljesíthetése esetén ugyanannyi kölcsönt kér.

Egyházmegyénk a sürgősebb segélyezések által annyira igénybe vétett, hogy Ágteleket, ez idő szerint, mellőzni kénytelen. Azonban, ha kölcsön iránti kérvényét a megfelelő presbyteri s egyházközségi határozattal ellátva a pénztárnokhoz beadja — 200 frtnyi kölcsön utaltatván ki számára —, azt azonnal megkaphatja.

38. A felső-reviscsei ev. ref. egyház lelkeszi díjlevelét, jelen közgyűlésünkre, megerősítés céljából felterjeszti.

A betérjesztett s az esperesi levél-tárba beadott díjlevél közt olyan különbség tűnik fel, mely a megerősítésre

vonatkozólag kétségeket támaszt; hogy eme kétségek eloszlattathassanak, az ügynek a helyszínén való megvizsgálására ifj. Szakal István lucskai lelkész és Stépán László tanácsbírák küldetnek ki, azzal az utasítással, hogy a vizsgálatot minél előbb megtartván, annak eredményéről az esperesi hivatalnak legazonnal jelentést tegyenek.

39. Pályinban a kormány egy állandó csendőr-őrsöt szándékszik felállítani s mert a csendőrség számára alkalmas laktanyai helyiség a községben nincsen, felszólított az ottani ev. ref. egyházközség, hogy a templom éjszaki végén levő belhelyén nem volna-e hajlandó egy laktanyának alkalmas épületet emelni, a melyért az államtól 300 frt évi bért kapna? Az egyháztanács ez ajánlatot az egyházra nézve előnyösnek látja s az építkezésbe készséggel belemenne, azonban az építkezésre szükséges pénzzel nem rendelkezik. Azon kérelemmel járul tehát közgyűlésünk elé, hogy az építkezést engedélyezni s a becsatolt terv szerint az építkezésre szükséges 2500 forintnak a főt. egyházkerülettől való kölcsön vételét megengedni azért is kegyeskedjék, mert a 10 évi bérösszeg által a kölcsön vett tőke kamataival együtt teljesen törlesztve leend s az egyház pedig egy szép épületet fog nyerni, melynek a 10 éven túl járuló jövedelme teljesen fedezné az egyház évi kiadásait, míg e czímen, ez idő szerint, 305 forintot kell évente az eléggé megterhelt hivekre szétvetni.

Egyházmegyénk a pályini egyház tervbe vett építkezéséhez, nemkülönben az e célra szolgáló s a főt. egyházkerülettől felveendő 2500 frt kölcsönügylet megkötéséhez belenyugvását adja, azzal a határozott kijelentéssel, hogy az egyház az állammal megkötendő szerződését, aláírás előtt, az

egyházmegyei ügyvédnek mutassa be s ha ő biztosítottnak látja, hogy a szerződés az állam részéről 10 évig fel nem bontható, csak az esetben nyeri meg az egyház ez ügy keresztülvitelére a végleges engedélyt.

40. Szűcs István salamoni lelkész panaszolja, hogy a salamoni lelkész javadalmazására szolgáló 138 forint tőkét, a néhai Orémus Dániel hagyatékából, a nagydobronyi egyháztól, csak ez év elején kapta meg, de kamatok nélkül; ennek folytán 66 forint 24 kr. kamatvesztése állott elő; kéri azért az egyházmegyét, hogy e veszteségét valami módon kárpótolni kegyeskedjék.

Szűcs Istvánnak e tárgyban beadott kérvénye, kellő figyelembe vétel czéljából, az őszi segélyeket osztó bizottsághoz tétetik át.

41. Egy világi tanácsbírói, egy világi fő- és egy világi aljegyzői hivatalra beérkezett szavazatok a szavazatbontó-bizottság által felbontatván, a szavazatok következőleg oszlottak meg:

Egyházmegyei világi tanácsbíróra beérkezett 38 érvényes szavazat közül: Köröskényi Ferdinánd 12, Dancs Bertalan 6, Egry Ferencz 6, Plotényi Nándor 5, Szabó Lajos 4, Rác Lajos 1, Deák Bertalan 1, Szóráth János 1, gróf Lónyay Gábor 1, Tomcsányi István 1 szavazatot nyertek.

Egyházmegyei világi főjegyzőre beérkezett 37 érvényes szavazat közül: Szilágyi Sándor 13, Kovássy Elemér 10, Fekesházy Miklós 3, Fekesházy Gyula 2, Rác Lajos 2, Kovács Dániel 1, Deák Bertalan 1, László Albert körj. 1, László Kálmán 1, Stépán László 1, Egry Ferencz 1, Szabó Lajos 1 szavazatot kaptak. Egy szavazat érvénytelen, mivel név nélkül érkezett be.

Egyházmegyei világi aljegyzőre beérkezett 37 érvényes szavazat közül: Szilágyi Sándor 16, Kovács Dániel

12, Soltész Emil 3, László Kálmán 1, Fekésházy Miklós 1, László Béla 1, Korláth Béla 1, Orosz Ignác körj. 1, Makay Miklós 1 szavazatot kaptak. Egy szavazat érvénytelen, mivel név nélkül érkezett be.

Miután általános többséget senki sem nyert, szűkebb körű szavazás rendeltetik el és pedig a világi tanácsbírói állásra: Köröskényi Ferdinánd, Dancs Bertalan és Egry Ferencz urak, — a világi főjegyzői hivatalra: Szilágyi Sándor és Kovássy Elemér urak, — a világi aljegyzői hivatalra: Szilágyi Sándor és Kovács Dániel urak — mint legtöbb szavazatot nyert egyének — jelöltetnek.

42. A reviscsei egyház fájdalmas érzéssel jelenti szeretett lelkészüknek, Benedek Jánosnak, folyó évi január hó 2-án történt gyászos elhunytát.

Midőn egyházmegyénk Benedek János reviscsei lelkésznek elhunytát tudomásvétel végett a főtiszteletű egyházkerületre tisztelettel felterjeszti, — szent óhajtása, hogy legyen áldott az Ur szőlőjében oly sok évekig hű és önzetlen munkás emléke!

43. A reviscsei lelkészi hivatal megüresedése következtében esperes ur jelenti, hogy Reviscsén a lelkészi teendők iránt eddigelé intézkedett; de, mivel Reviscsétől minden református község — hol lelkész van — messze esik, a lelkészi teendők ellátása ezután csak úgy eszközölhető, ha egy beszolgáló lelkész díjazásáról az egyházmegye gondoskodik.

Szakai István lucskai lelkész megbizatik, hogy Reviscsén a lelkészi teendőket végezze és pedig minden 3-ik

vasárnap kell mennie Reviscsére, rendes istenitiszteleet végzésére. A mikor fuvarról az özvegy gondoskodik. A többi lelkészi teendőket a körülményekhez képest fogja végezni. Minden egyéb alkalommal, t. i. hétköznapi stb., a helybeli tanító végez. Az Urvacsoraosztás felől, mivel Szakal István lucskai lelkész saját egyháza és filiái miatt azt Reviscsén nem végezheti, esperes ur fog gondoskodni. A Reviscsén teljesített lelkészi teendőkért Szakal István részére az egyházmegye a Baldácsyalapból és államsegélyből ad 50 frtot, a tanító részére az özvegy szintén 50 frtot.

44. A ráthi egyház presbyteriuma, mult gyűlésünk 43-ik pontjára vonatkozólag betérjeszti gyűlési jegyzőkönyvét, mely szerint a ráthi egyháznak 700 frt adóssága az 1889-ik évből, parochia-építésből ered; kölcsönvették az egyházkerülettől, mit a kerületi pénztárnok mellékelt levele is igazol. A tartozás, a pénztárnok ur értesítése szerint, jelenben 686 frtot tesz s a kamatok pontosan fizettetnek.

Tudomásul szolgál. Ez esetből kifolyólag egyszersmind utasítatnak az egyházak előljárói, hogy kölcsönvétel esetén az egyházmegye jóváhagyását kikérni el ne mulasszák.

45. Az ásványi leány-egyház anya-egyházzá óhajtván alakulni, betérjeszti a lelkészlak-építésre vonatkozó tervrajzot és költségvetést, mely szerint az új lelkészlak 1331 frt 12 krba kerülne s ha e célra a nagytt. egyházmegye a számvevőszék által javaslatba hozott 1000 frtot megadja, az egyház 210 frt 75 krt tevő kivetést eszközöl s a szükséges fuvar- és gyalog-erőt adja.

Az egyházmegyei közgyűlés az ügy érdemleges megvitatása után szavazattöbbséggel elhatározta, hogy Ásványnak ez idő szerint — mivel kivetés folytán nagyon kevéssel járul az egyház az építkezéshez — nem szavazza meg az ezer forint segélyt.

46. Háda József szalókai tanító — mult gyűlésünk 40-ik pontja alatt előbbi szolgálati helyéről bizonyítványának bemutatására utasítatván — a beregi esperesi hivatal által részére kiadott bizonyítványt bemutatja.

Tudomásul szolgál s most már rendes tanító gyanánt megerősítetik.

47. A Horváth-alapból az egyházi és tanítói segélyek kiosztása végett a pénzosztó-bizottságba megválasztatnak:

Az esperes és gondnok elnöklete alatt: Minaji István, Stépán László, Virágh József, Szűcs István, Komjáthy Gábor, Szabó Albert, Matolay Pál.

48. Olvastattak a CII—CXII-ig jelzett esperesi körlevelek, melyeknek kivonatos tartalma: CII. A Lucskára kitűzött gyűlés, mivel Lucska leégett, Ungváron fog megtartatni szeptember 9-én. CIII. Szűkebb körű szavazás rendeltetik egyházmegyei gondnokra, Bernáth Dezső és Komjáthy Béla közt. A lelkészek és egyházak adakozásra hivatnak fel, a tűzkárt szenvedett Kádár Ferencz, lucskai tanító részére. Államsegély iránti kérvények küldetnek. Szavazatok adandók: egyházkerületi világi tanácsbíróra, Dókus Gyula, vagy Szentimrey Gyula, — egyházkerületi világi főjegyzőre, Szalay László, vagy dr. Finkey József, — egyházkerületi világi aljegyzőre, dr. Finkey Ferencz, vagy dr. Molnár Gyula urak közül. CIV. Rendkívüli gyűlés tüzetik ki Ungvárra, november 9-re. CV. Egyházmegyei jegyzőkönyvi megintés a kamat-

hátralékosoknak. CVI. Az 50 frt tanítói ötödéves korpótlék-ügyben utasítás. CVII. Szavazat adandó hat egyházmegyei világi tanácsbíróra. CVIII. Rendkívüli egyházmegyei gyűlés tüzetik ki Nagy-Kaposra, 1898. január 4-re. CIX. Szavazat adandó öt egyházmegyei világi tanácsbíróra. CX. Rendkívüli gyűlés tüzetik ki Ungvárra, 1898. február 17-re. A tanítói ötödéves korpótlék-ügyben a vármegyei közíg. biz. megkeresi az egyházakat. A sárospataki lap ajánltatik. CXI. Szavazat adandó egy egyházmegyei világi tanácsbíróra, egy világi fő- és egy világi aljegyzőre. A tavaszi egyházmegyei közgyűlés Ungváron lesz 1898. márczius 29. s következő napjain. CXII. Az illeték-egyenértéki adóbevallási ívek kitöltésére vonatkozó utasítások.

Mindezek, mint körözött ügyek, tudomásul szolgálnak.

49. A főtiszt. egyházkerület bírósága 1897. október 6-án ifj. Virágh József volt beési, jelenben lasztoméri lelkesz ügyében hozott ítéletet két példányban, kézbesítés végett, valamint az összes iratokat levéltárba helyezést végett megküldi.

Tudomásul szolgál s az ítélet az esperesi hivatal utján ifj. Virágh Józsefnek megküldendő.

50. Olvastatott Matolay Pál kis-gejőczi tanító kérvénye, melyben panasolja, hogy az egyházmegye a kis-gejőczi tanítói díjlevelet 330 frtra számította s ez okból 1896-ra 70 frt segélyben részesült; a politikai hatóság azonban 400 frtnál többre számította a díjlevelet s így államsegélyt nem kap, minek folytán az ő kártája kártársaiéhoz mérve legkisebb, — kéri a nt. egyházmegyét, hogy a már egyszer folyóvá tett segélyt részére ezután is kiutalványozni kegyeskedjék.

Matolay Pál kérvénye a pénzosztó-bizottsághoz áttétetik.

51. Lácza József mogyorósi, Csengery Jenő botfalvai, Enyedy Lajos pallói, Kiss Lajos veskóczi, Könyves Mihály solymosi előkönyörgő-tanítók, hivatkozva az 1886-ik évben Eszenyben tartott egyházmegyei közgyűlés ide vonatkozó határozatára, évenként 50 forint fizetési pótlékot kérnek.

Folyamodók — mivel e tárgyban már egyházmegyénk határozott s mivel az idézett eszenyi gyűlés 350 forint minimumot állapított meg, mi jelenben sokkal több — kérelmükkel elutasítatnak.

52. Olvastatott a gálóczi egyház előjáróinak kérvénye, mely szerint a Gulácsy Károly-féle legelő feletti felügyelettel a nt. egyházmegye Tóth Lajos szürthei lelkészt bizta meg, a míg Gálóciban rendes lelkész nem lesz; mivel pedig már rendes lelkészük van, Tóth Lajos urról a felügyeleti jogot levenni s azt lelkészükre ruházni kéri.

Tóth Lajos a felügyelői tisztség alól feloldoztatik s azzal a gálóczi lelkész megbizatik. Tóth Lajos volt felügyelő az elszámolást meg fogja ejteni a gálóczi egyház előjárósága előtt, kik utasítatnak, hogy a pénzt a végrendelet értelmében kezeljék. A mennyiben pedig Tóth Lajos a legelőügyben már pert indított, utasítatik a pernek a lebonyolítására.

53. Kiss Lajos veskóczi tanító, hivatkozva arra, hogy ezen tanítói állást azon reményben fogadta el, hogy a nagym. ministerium által engedélyezett segély már ez időre kiadatik részére; miután ezen reményében csalódott, szorult anyagi helyzetén segitendő, 50 forint kölcsönért folyamodik.

Kiss Lajos veskóczi tanítónak — ha még nincs személyi kölcsöne — az 50 frt személyi kölcsön kiadható.

54. Olvastatott az ungi ev. ref. egyházmegyei egyházi értekezlet 1898. márczius 10-én Ungváron tartott gyűlésének a kongrua-ügyre vonatkozó jegyzőkönyvi pontja, mely szerint az értekezlet a kifejtett indokok alapján kimondja s kimondatni kéri ev. ref. egyházunk egyetemes Konventje által, hogy ev. ref. egyházunk a lelkészi fizetés-pótlékot a törvényjavaslatban jelzett módon nem fogadja el, hanem követeli az 1848. évi XX. t.-cz. teljes végrehajtását. Ennek megtörténtéig is azonban kéri a magas kormányt, hogy az ev. ref. lelkészek fizetése pótlására szánt összeget, mint törvényhozásilag biztosított rendkívüli államsegélyt, minden feltétel nélkül, csupán a jelzett célra való kikötéssel, bocsássa az ev. ref. egyetemes konvent rendelkezésére. Mely határozatát az értekezlet egyházmegyénk nt. esperese s főt. Püspök ur ő méltósága útján, még ez év tavaszán összeülendő Konventhez, alázatos tisztelettel felterjeszti.

Mivel ez ügyben a Konvent már reményen felül intézkedett, felterjesztés szüksége nem forog fenn.

55. Olvastatott Dicső Endre csomonyai tanító indítványa, mely szerint a protestáns egyházi élet és tanügy előbbvitele érdekében határozatilag mondaná ki a nagytt. egyházmegye, hogy az ungi egyházmegyébe kebelezett rendes, segéd-tanítók, tanítónők és óvónők kötelezett tagjai a meglevő ev. ref. tanító-egyesületnek.

A protestáns egyházi élet és tanügy előbbvitele érdekében egyházmegyénk határozatilag kimondja, hogy az ungi ev. ref. egyházmegyébe kebelezett rendes, vagy segéd-tanítók, tanítónők és óvónők az ungi ev. ref. tanító-egyesületnek kötelezett tagjai.

56. Ugyancsak Dicső Endre indítványozza, hogy a nagytt. egyházmegye a tanügy terén, a munkakedv fokozása céljából 20 korona jutalmat tűzzön ki évenként

egy, akár önmaga, akár a tanügyi bizottság által feladandó pályázati tételre.

Egyházmegyénk az indítvány szellemét méltányolva, határozza, hogy a tanügyi bizottság által feladandó valamely tételre a tanítókat illető alapból évenként 20 kor. pályadíjat tűz ki.

57. Kocsis Endre p.-helmeczi lelkész azt kéri, hogy mivel kevesebb subventiót kap, mint a mennyi a legutóbbi jövedelmi összeírás szerint megilletné, az ő subventióját is lelkész-társaiéhoz arányosítva kegyeskedjék a nagyt. egyházmegye kiutaltatni.

Kocsis Endre kérvénye a lelkészi segély-osztó bizottsághoz áttétetik.

58. Az iskei egyház azon kérelemmel járul a nt. egyházmegyéhez, hogy mivel a lelkészi fizetések az állam által lesznek kipótólva, az iskei egyház templom-építési alap kamataiból lelkészi fizetés-pótlásra elvont 100 frt adassék vissza eredeti céljára, azaz: csatoltassék az minden évben a templom alaptőkéjéhez.

Az iskei egyház — mivel a díjlevél nem csonkitható — kérelmével elutasítatik.

59. A pallói egyház előljárósága, 1897. szeptember 9-én tartott közgyűlésünk 70-ik pontjában utasított, hogy Bódi János és társai földbér-leengedési ügyében presbyteri gyűlést tartson s a jegyzőkönyvet legközelebbi gyűlésünkre terjessze fel. A pallói presbyterium, 1898. márczius 11-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvét beterjeszti, mely szerint Bódi János és társainak, kik az egyház fél telek utáni földjét évenként 156 frtért bérlik, az 1897-ik évre — tekintve a mostoha viszonyokat — 102 forintra leengedik a bérösszeget. Az 1898-ik évre azonban a 156 frt összeg megmarad.

Egyházmegyei közgyűlésünk a pallói presbyterium határozatát jelenleg helybenhagyja; az új bérlet-kötést azonban egyházmegyei deputatio fogja eszközölni.

60. Bacskay Sámuel csapi lelkész a mellékelt jelentő-ív szerint 1319 korona 64 fillérre felszámított lelkészi díjlevelének 1183 korona 34 fillérre leszámítását kéri, azon okból, mert, mint a mellékelt hiteles községi bizonylat igazolja, a föld bérleti értéke és az olfa ára túlmagasan lett felszámítva.

Bacskay Sámuel csapi lelkésznek a jelentő-ív kiigazítása iránt beadott kérvénye tisztelettel fölterjesztetik a főtiszteletű egyházkerületre.

61. 1898. márczius 10-én tartott lelkészi értekezlet azon indítványt terjeszti be, hogy az egyházmegye előlegesen adna kifejezést abban a tekintetben, hogy a Horváth Mária-alap kamatai nem mint állandó, hanem mint esetről-esetre megszavazott segély adatnék az arra szorult egyházaknak, lelkészeknek, vagy tanítóknak.

Az ungi ev. ref. egyházmegye tiszteletteljes fölterjesztést intéz a főtiszteletű egyházkerületre, hogy miután a Horváth Mária-alapból évről-évre segélykép kiutalt összegek nem állandó fizetés-pótlékot képeznek, hanem azok az arra szorult egyházaknak, lelkészeknek, vagy tanítóknak — anyagi, családi viszonyai, elemi károsodásai, gyermek-neveltetési kiadásai tekintetbe vételével, de sohasem mint visszatérő segély adatnak egyházmegyénk által, — méltóztassék a főtiszt. egyházkerület oda hatni, hogy ezen segély-összeg a jelentő-ívbe be ne

számíttassék s a mennyiben már ilyen czímen beszámíttatott, --- az onnan töröltessék.

62. Szabó Albert záhonyi tanító hivatkozva arra, hogy 20 év óta viseli az iskolai körlátogatói tisztséget, az alól magát felmentetni kéri.

Szabó Albert az iskolai körlátogatói tisztség alól fölmentetik s helyette Karabélyos Gyula ráthi tanító megválasztatik.

63. Komjáthy Gábor ungvári lelkész, mult gyűlésünk 62-ik pontjában nyert megbízatásból folyólag, egyházmegyei számvevőszéki alapszabály-javaslatot terjeszt be, valamint az egyházi számadások szabályszerű és egyöntetű vezetésének eszközlése céljából nyomtatott utasítást s megfelelő rovatos íveket mellékel.

A beterjesztett egyh.-megyei számvevőszéki alapszabály, jegyzőkönyvünkben alább olvasható teljes egészében, elfogadtatik.

A mellékelte utasítás és rovatos ívek tüzetes megvizsgálása s azoknak alkalmazásba vétele iránt javaslat-adás céljából: Komjáthy Gábor, Hegyi György, Szabó Endre, Pataky Pál és Németh Péter kiküldetnek.

**

Az ungi ev. ref. egyházmegyei számvevőszék

ALAPSZABÁLYA.

I. C z í m :

1. §. Ungi evang. református egyházmegyei számvevőszék.

II. C z é l:

2. §. Az egyházi számadások szabályszerű és egyöntetű vezetése, a tőkepénzek és az egyház jövedelmét képező ingatlanok kezelése, végül az egyházak ingó és ingatlan vagyonának folytonos nyilvántartása feletti ellenőrködés oly célból, hogy az egyházmegyei közgyűlés a számvevőszék évenkénti jelentéseiből az egyházak anyagi helyzetéről hű képet nyervén, a netán felmerült bajok orvoslására célzó intézkedéseit idejében megtehesse.

III. Szervezet:

3. §. A számvevőszék tagjai az egyházi, vagy világi részről, az egyházmegyei közgyűlés által választott elnökön kívül, egyházi, vagy világi részről, ugyancsak a közgyűlés által választott 5 járási számvevő és az egyházmegyei ügyész, ki egyszersmind a jegyzői tiszt teljesítésével is megbízható.

4. §. A számvevőszék tagjait az elnök mindenkor a tavaszi egyházmegyei közgyűlést megelőző nap délutáni órára hívja össze a közgyűlés helyére.

5. §. A számvevőszék tárgyalja a járási számvevők jelentéseit, miket azok a saját körükhöz tartozó egyházak gondnoki számadásai-, leltározásaira és tőkék kezelésére vonatkozólag írásban terjesztenek be, illetőleg olvasnak fel s ezeknek meghallgatásával együttesen állapítja meg ide vonatkozó észrevételeit, indítványait s azokat jegyzőkönyvében az egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti.

6. §. Hogy a számvevőszék tagjai a járási számvevők jelentéseinek helyességéről közvetlen meggyőződést szerezhessenek, kötelesek a járási számvevők a számadások másolatait a nyugtákkal, illetőleg ellennyugtákkal együtt a számvevőszék ülésére magukkal vinni s azokat a számvevőszék elé terjeszteni.

7. §. Hogy a számvevőszék tagjai az 5-ik §-ban körülírt teendőiknek megfelelhessenek, az egyház-látogató küldöttségek az egyházak számadásai-, tőke-kimutatásai s leltározásainak az eredetiekkel mindenben egyező és

általuk hitelesített másolatait a nyugták- és ellennyugtákkal együtt, az egyház-látogatás végeztével haladéknélkül az illetékes járási számvevőhöz küldik.

8. §. A járási számvevők a hozzájuk áttett számadási másolatokat évről-évre megőrzik, hogy az újabaknak a megelőzőkkel való egybehasonlítása folytán az egyházak anyagi helyzetének folytonos ellenőrzése rájuk nézve lehetővé váljék.

**

64. 1897. október 5—6. napjain tartott kerületi gyűlésünk 27-ik pontjában a sárospataki theol. tanári kar, megbízatásból folyólag, véleményt terjesztett be a lelkész-avatás és iktatás, esperes-avatás és iktatás, püspök-avatás és iktatás reformjára vonatkozólag, mely kiadatott az egyházmegyéknek, hogy véleményes jelentést adjanak reá.

Az ungi egyházmegye a lelkész-avatásra vonatkozó véleményt, úgy, a mint az nevezett jegyzőkönyv 29—30. lapjain 1—8. pontok alatt foglaltatik, elfogadhatónak véleményezi, azon megjegyzéssel, hogy miután hitelveink szerint mi nem kötünk a szentelés szóhoz katolikus fogalmakat, nincs attól mit idegenkednünk, hogy papszentelés-, vagy lelkész-szentelésnek nevezzük s az egészen helytelen avatás szót mellőzzük. A lelkész-iktatásról, helyesebben: beköszönésről (32-ik lap) szóló véleményt egyházmegyénk minden megjegyzés nélkül helyesli. — A lelkész-avatást illető azon vélemény, mely — a 33. lapon — a beköszönés alkalmával az új lelkész gyülekezetében gondolná az esperes, vagy megbízottja által végeztetni ezen magasztos cselekményt, — egyházmegyénk óhajtá-

sával nem találkozik. — Az esperes-avatásról szóló véleményt teljességgel nem osztjuk s azt úgy óhajtjuk jövőben is fentartatni, mint egyházkerületünkben eddig gyakoroltatott: a papszentelést megelőzőleg. Az esperes-iktatás, helyesebben: esperesi székfoglalásra adott vélemény egyházmegyénk részéről is helyeseltetik. — A püspök-avatás és iktatást illető vélemény azonban ismét nem találkozik egyházmegyénk nézetével, mert mi a kerületünkben eddig gyakorolt módon óhajtjuk azt fentartani.

65. Legközelebbi kerületi gyűlésünk 54-ik pontjában utasítatnak az egyházmegyék, hogy mivel a káplán-tartó egyházközségek bejelentése némelyik egyházmegyéből tévesen, némelyikből meg egyáltalában meg se történt, — e tekintetben ujlag jelentést adjanak és pedig a gyülekezetek káplán-tartási jogának végleges megállapításánál, a tavaszi gyűlés 14-ik számú határozatában foglalt szabályrendelethez szigoruan alkalmazkodjanak.

Az ungi egyházmegyében az ungvári, nagy-dobronyi és eszenyi egyházak, részint a népesség nagy száma, részint az iskolai tanítás kisegítése tekintetéből, a Szabályrendelet 2-ik §-ának *a)* és *b)* pontjaiban kifejezett igények tekintetbe vételével, segédlelkész-tartásra ez ideig fel voltak jogosítva s ezen régi jognál fogva arra ujabban is felhatalmaztatnak. Mely jelentésünket a főtiszteletű egyházkerületre tisztelettel fölterjesztjük.

66. Őszi egyházmegyei gyűlésünk 19-ik pontja értelmében jelentés tétetett, hogy a szeretvai egyház a

nagy-dobronyi gyűlés alkalmával nem 50, hanem 70 frt segílyt kapott.

Id. Szakal István szeretvai lelkész utasittatik, hogy e tárgyban legközelebbi gyűlésünkre jelentést adjon.

67. Őszi egyházmegyei gyűlésünk 44-ik pontjára vonatkozólag az egyház-látogatóság jelenti, hogy a csapi egyház magtára rendben van.

Tudomásul szolgál.

68. Őszi egyházmegyei gyűlésünk 45-ik pontjára vonatkozólag az egyház-látogatóság jelenti, hogy az eszenyi egyház adója ki van fizetve.

Tudomásul szolgál.

69. Őszi egyházmegyei gyűlésünk 47-ik pontjára vonatkozólag az egyház-látogatóság jelenti, hogy a kaposi lelkészi javadalom 14 frt 60 kr. csonkulását illető panaszos ügy rendbehozott.

Tudomásul szolgál.

70. Őszi egyházmegyei gyűlésünk 49-ik pontjában Horváth Dezső, Szabó Endre és Pataky Pál urak a botfalvai leszámolás-ügyben jelentés-adásra sürgettetnek. — Jelentést azért nem adtak, mert miután Horváth Dezső ur megszűnt egyházmegyénk tanácsbirája lenni, a küldetés nem teljesített.

Szabó Endre és Pataky Pál urak a botfalvai leszámolás-ügyben eljárni megbizatnak.

71. A szeretvai járás egyház-látogatósága jelenti, hogy Pályinban a közbirtokosság adomány-levél alapján örök tulajdonul ajándékozott az egyháznak 5 hold földet, az urbéresség 4 holdat s mindkét adomány az egyház nevére betelekkönyveztetett.

Örvendetes tudomásul szolgál.

72. A szeretvai járás egyház-látogatósága jelenti, hogy Pályinban Stépán László szobránczi aljárásbiró és édes anyja: Köröskényi Zsuzsánna urnő, egy Ország-héle, 700 frt értékű, 4 oktávú, 7 változatu díszes orgonát ajándékoztak az egyháznak.

Midőn egyházmegyénk ezen nagybecsű adományozást örvendetes tudomásul veszi, egyszersmind kedves kötelességének ismeri jegyzőkönyvileg is nagy köszönetét nyilvánítani a lélekben oly kimondhatlan gazdag adakozóknak, kik a Krisztus evangéliumának amaz ígét: „A hit, cselekedetek nélkül megholt állat ő magában“, — oly ékes buzgalommal hirdetik.

73. A szeretvai járás egyház-látogatósága jelenti, hogy Lucskának az őszi gyűlés-tartásra a szobránczi urak 85 frtot, özvegy Patay Gyuláné szül. Szathmáry Király Anna urnő ugyanezen célra egy hordó vörös bort és 40 üveg szomorodnit ajándékoztak.

Midőn egyházmegyénk úgy özv. Patay Gyuláné ő nagysága, mint a szobránczi uraknak szives adományozásukat hivatalosan is örvendetes tudomásul veszi, egyszersmind nem mulaszthatja el, hogy a nemes szívű adakozóknak szives köszönetet nyilvánítson, — a bölcs Predikátor példabeszédes könyvének a jókedvű adakozók kettős: emberi és isteni jutalmát biztosító ígét tiszta meggyőződéssel idézve: „Minden ember barátja az adakozónak.“ — Kölcsön ád az Úrnak, a ki kegyelmesen ád a szegénynek és az ő jótéteményét megfizeti neki.“

74. A szeretvai járás egyház-látogatósága jelenti, hogy Tomcsányi Gyula ur a jenkei egyház részére több mint 20 év óta, évről-évre állandóan urasztali kenyeret és bort ajándékoz.

Midőn Tomcsányi Gyula urnak a jenkei egyház iránt évről-évre nem lankadó, buzgó szeretetéről s ebből folyó áldozatkészségéről egyházme-gyénk hivatalos tudomást szerez, nem mulaszthatja el, hogy jegyzőkönyvi elismerését nyilvánítsa, azon szent hité-nek kifejezésével, hogy ha a koronás költő szerint: „Mint a drága gyöngy, olyan az ajándék“, — mennyivel inkább drága, mert igaz lelki gyöngy az Ur oltárára tett ajándék!

75. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Jenkén Lesnyánszky Gyula papi árvának nem adták ki a ker. özv.-árvatári segélyt, mert az illető jelenben Gálocsban tartózkodik.

Nevezett Lesnyánszky Gyula ke-reset nélküli árvának járuló segély, Móre Gábor jenkei lelkész nyugtájára kiadandó.

76. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Zaharban a tanítói lakás türhetetlen állapotban van és az egyháznak magtári helyisége sincs s a magtári életnemü a hiveknél s a templomban hombárokban van elhelyezve.

A zahari egyház előljárói utasítatnak, hogy a türhetetlen állapotban levő tanítói lak helyett ujat építsenek s az egyház részére magtár-helyiségről gondoskodjanak.

77. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Zaharban az adó és illeték nincs kifizetve.

A zahari egyház előljárói mindenemű adók kifizetésére utasítatnak s arról jelentést adjanak.

78. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Bezőben 56 frt adó, illeték és járulékai a múlt évről fizetetlenek.

A bezői egyház előljárói az adók kifizetésére utasítatnak s arról jelentést adjanak.

79. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Bezőben nincsen magtári jegyzőkönyv, pedig 20 köböl és 2 véka magtári élet van.

A bezői egyház előljárói utasítatnak, hogy a magtár évi állásáról rendes jegyzőkönyvet vezessenek s arról jelentést adjanak.

80. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Pinkóczon 1894—95. évekről 72 frt adóhátrálék van.

A pinkóczi egyház előljárói utasítatnak, hogy adóhátrálékukat kifizessék s arról jelentést adjanak.

81. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Jenkén ideiglenesen egy közmegelegedésre működő tanitónő, Katona Vilma tanít az iskolában.

Tudomásul vétetik.

82. Ugyanazon látogatóság jelenti, hogy Pinkóczon a harangozó, a harangozói díj csekélysége miatt, nem harangoz rendszeren.

A pinkóczi egyház előljárósága utasítatik, hogy a szegény-alapból adjon a harangozónak évenként 10 forintot s a rendes harangozásra kötelezze.

83. A viszokai egyház a már megerősített, 118 frt 48 krban megállapított tanítói díjlevelét beterjeszti s a nagyts. egyházmegyét kéri, hogy azt a 400 frtra való kiegészítés céljából pártolólág terjessze a nagym. vallásügyi ministerium elé.

A bajánházai lelkész utasittatik, hogy a viszokai társ-egyházban megállapított tanítói fizetés pótlásának kieszközlésére a lépéseket mielőbb megtenni el ne mulassza.

84. Olvastatott főtiszt. Püspök urnak a nagytszt. esperesi hivatalhoz intézett, 1897. május hó 1-én kelt leirata, mely szerint a Szondy—Kenessey-alapítvány kamatai, 133 frt, 1896-ról az ungi egyházmegye valamelyik szegényebb egyháza részére, a sorrend szerint, kiadandó; miből folyólág felhívja az esperes urat, hogy a segélyezendő egyház nevét fölterjeszteni sziveskedjék.

A Szondy—Kenessey-alapítvány kamatai, 133 frt, 1896-ról, az 1897. évi május 4—6. napjain tartott kerületi gyűlés 119-ik §-a szerint Veskócznak kiutaltatott, mely összeg Veskócz részére, az egyházmegye pénztárában, templom-építés céljára gyümölcsözik. Mely jelentés az egyházmegye részéről tudomásul vétetik.

85. Az egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül a következők választatnak meg:

Az egyházi és világi elnökökön, mint hivatalból tagokon kívül: Virágh József e.-megyei pénztárnok, Nyomárkay Aurél, Szabó Győző világi tanácsbírák, Magyar Bertalan egyházmegyei aljegyző.

86. Egyházmegyénkből közhirdetésre ajánltatnak:

Minaj, Vajkócz, Gálocs, Szel-
mencz és Lucska.

87. Komjáthy Gábor ungvári lelkészszé választatván meg, hivatalába az 1897-ik év tavaszán be is erősített. Minthogy pedig nevezettnek ungvári lelkészszé való beerősítése s ez állásának elfoglalásáról — bárha egyházmegyénk e tényre vonatkozó jelentését megtette — a főt. egyházkerület ez évi közgyűlésének jegyzőkönyvében említés nincsen, —

tudomásvétel céljából a főtiszteletű egyházkerületre ujlag tisztelettel felterjesztetik.

88. Jelen közgyűlésünk jegyzőkönyvének hitelesítésével megbizatnak:

Az elnökség, Minay István, Komjáthy Gábor, Pataky Pál, Németh Péter és Magyar Bertalan aljegyzők.

89. Az országos ev. ref. egyházi közalap s az országos ev. ref. gyámintézet ügyeit ellenőrző bizottság tagjaiul megválasztatnak:

Szabó Endre esperes, Nyomárkay Aurél világi, — Virágh József és Szőlősy Gyula papi tanácsbírák.

90. Az egyházmegyei számvevőszék ujból alakításának szüksége is előállván, számvevőszéki tagokul megválasztatnak:

Az elnökség; Nyomárkay Aurél, Minay István világi, — Szabó József, Szűcs István papi tanácsbírák; Hegyi György egyházmegyei ügyvéd és az egyházmegyei egyházi főjegyző.

91. Az időszaki bíróságot is meg kellvén alakítani, ez a következőleg osztatott be:

I-ső csoportba: Kormoss Béla, Szabó Győző, Minay István, Magyar József, Hegedüs Sámuel, Szabó József.

II-ik csoportba: Nyomárkay Aurél, Stépán László, Virágh József, Szöllősy Gyula, Szűcs István.

92. Az országos ev. ref. közalapot kezelő egyházmegyei pénztárnok a mult évről szóló számadását be-terjeszti, a mely szerint a közalapra az 1897-ik évre 1022 forint 64 krajczárt tevő bevallás tétetett s ez, a kellő időre, hiánytalanul befizettetett, valamint befizette-tett 17 forint 22 krajczárt tevő reformáció-ünnepi per-selypénz is.

Ezen jelentés örvendetes tudomásul vétetik.

93. 1897. évi ápril 6—7. napjain Ungváron tartott egyházmegyei közgyűlésünk 81. sz. határozatában olvas-ható Horváth Dezsőnek azon bejelentése, hogy néhai Zsíró Istvánné a mogyorósi ev. ref. leány-egyházra 200 frtot hagyományozott, melynek kamatja az ottani ev. ref. elemi iskola növendékei közül egy-egy jól tanuló és jó viseletű, szegénysorsu fiu- és leány-gyermeknek adandó ki minden évben s most a mogyorósi ev. ref. leány-egyház kérdést intéz egyházmegyénkhez az iránt, hogy a Zsíróné-féle hagyaték mi célra fordítandó?

Ha Horváth Dezsőnek az említett jegyzőkönyvi pontban foglalt bejelen-tését a mogyorósi ev. ref. leány-egyház némi kétkedéssel fogadja, keresse meg az egyházmegyei ügyvédet, ki szivesen utánna néz az eredeti végrendeletnek s megadja annak nyomán a kívánt biztos felvilágosítást.

94. Az egyház-látogatóság jelenti, hogy Salamonban a jól kezelt faiskola kerítetlen s e miatt abban minden évben annyi kár esik, hogy a faiskolát kezelő tanító immár azon gondolkodik, nem kellene-e további munkálkodását beszüntetnie?

A faiskola továbbra is, rendes kezelés által, jó karban fentartandó; hogy pedig ez betartható legyen, megkerestetik a nagy-kaposi szolgabírói hivatal, sziveskedjék oda hatni a törvény szigorával, hogy a salamoni faiskola a község által, a legrövidebb idő alatt, alkalmas kerítéssel láttassék el.

95. Ugyanaz jelenti, hogy a záhonyi egyház Halász ottani lakosnak 300 frttal tartozik, a mely összeg után a kamat hat év óta fizetetlen.

Utasittatik a záhonyi egyház előjárósága a kamat-hátrálék ügyének minél előbb való tisztázására; az e tárgyra vonatkozó jelentése pedig öszi e.-megyei gyűlésünkre beváratik.

96. Ugyanaz jelenti, hogy a záhonyi egyház, az évekkel ezelőtt vásárolt csűr árába, 180 frttal adós a lelkésznek.

Miután maga az érdekelt lelkész panaszszal nem áll elő, e bejelentés pusztán tudomásul vétetik.

97. Ugyanaz jelenti, hogy a záhonyi egyház az iskola alaptőkéjét, 300 frtot s annak mintegy 400 frtot tevő kamatát iskolája építésénél felhasználta, az előjáróság azonban kijelentette, hogy az építkezésre fordított összeget birtok-aránylag szétveti, a szétvetés után behajtja s visszatéríti.

A záhonyi egyház egyedül az alaptőke, a 300 frt visszatérítésére

utasittatik s hogy ez megtörtént, arról az egyház előljárósága ez évi őszi közgyűlésünkre, felelősség terhe alatt, jelentést tegyen.

98. Ugyanaz jelenti, hogy a záhonyi egyház épületeit tűzkár ellen igen csekély értékig biztosította.

Utasittatik az egyház presbyteriuma, hogy egyházi épületeit a legrövidebb idő alatt teljes értékig biztosítsa, mivel az esetleges szerencsétlenség esetén a szenvedett kárért az fog felelősségre vonatni s a teljes értékig való biztosítás megtörténtéről esperes urnak a legrövidebb idő alatt jelentést tegyen.

99. Ugyanaz jelenti, hogy a ptruksai egyháznak volt a multban 130 frt tőkepénze, de az erről szóló kötelezvényt már régebben megsemmisítették.

Utasittatik az egyház előljárósága, hogy ennek az ügynek valódi tényállásáról legközelebbi őszi közgyűlésünkre jelentést adjon s ha csakugyan megsemmisített a 130 frtról szóló kötelezvény, a megsemmisítést indokoló, az alkalommal hozott egyháztanácsi határozatot is mulhatlanul mellékelje.

100. Ugyanaz jelenti, hogy a pallói egyház a Diós-alapnak 47 frt 50 krral tartozik, azonban az erről szóló adósság-levél az egyház kezében van.

A pallói egyháznak a Diós-alapot illető 47 frt 50 kr. tőke-tartozásáról szóló adósság-levele az egyházmegyei pénztári hivatalnál is megvan, utasit-

tatik azért az egyház előljárósága, hogy a kezénél levőt vigye be az egyházmegyei pénztári hivatalhoz összehasonlítás végett s ennek megtörténtéről őszi egyházmegyei közgyűlésünkre jelentést adjon.

101. Ugyanaz jelenti, hogy Vajkócz kötményezett regále-kötvényének beváltására való engedélyt kér egyházmegyénktől.

Miután a beváltásra semmi különösebb ok nincsen, egyházmegyénk e tárgyban hozott régebbi határozatát, hogy azt meg nem engedi, ezuttal is fentartja.

102. Ugyanaz jelenti, hogy Vajkóczon az Urvacsorával először élni kívánó növendékek még mindig Húsvétkor konfirmáltaknak.

Utasittatik a lelkészi hivatal az egyházkerületi szabályrendelet pontos betartására, mely szerint a konfirmáció mindenütt a nyári iskolai szünet alatt teljesítendő.

103. Ugyanaz jelenti, hogy Ungváron Hegyi György egyházmegyei ügyvéd s ungvári egyháztág az egyház szükségleteinek fedezésére 500 frtot ajándékozott az egyháznak; Kis-Gejóczon pedig Egry Ferencz ottani egyháztág a templom földjét 180 frt költséggel, keramittal díszesen kirakatta.

Jól tudjuk, hogy a nemes tett elismerést, vagy dicséretet legkevésbé sem vár, mert az önnön magában találja fel legszebb jutalmát, de azért nem mulaszthatjuk el, hogy a nemes lelkü adakozóknak köszönetünket e

helyen is ne nyilvánítsuk, kérve a Gondviselést, hogy adja meg nekik a méltó jutalmat!

104. Ugyanaz jelenti, hogy Bernáth Dezső tarnóczi egyháztág azon óhajának adott kifejezést, vajha a tarnóczi anya- és a botfalvai leány-egyház egyesítettnek, mert az egyesítés által megerősödnének, míg külön-külön magukra hagyatva, az elpusztulás veszélyének néznek elébe.

Egyházmegyénk a két egyház javasolt egyesítésének elvben nem ellensége. Utasítja azonban őket, hogy az egyesítésre vonatkozólag otthon együttesen próbáljanak valami megállapodásra jutni; a megállapított egyesítési tervet terjesszék egyházmegyei közgyűlésünk elé, a mely annak megvizsgálása után fog ez ügyben érdemleges határozatot hozni.

105. Olvastatott Enyedy Lajos pallói tanító kérvénye, melyben, hivatkozással ismert anyagi nehéz körülményeire, némi segélyért esedezik.

Kérvénye a pénzosztó-bizottsághoz tétetik át.

106. A Sáros-Patakon 1897. évi október hó 5—6. napjain tartott egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 29. sz. határozatával utasítja és felhívja lelkészeit, hogy a szükséges nyomtatványokat a főiskolai bizományosoktól szerezzék be.

Tudomásul vétetik s egyuttal figyelmeztetnek egyházmegyénk lelkészei, hogy szükségelt nyomtatványokat a megjelölt helyekről szerezzék be.

107. Ugyanazon kerületi gyűlés 38. sz. határozatával az egyházkerületi pénzügyi választmány által módo-

sított egyházkerületi papi özvegy-árvatár alapszabálytervezetét — s mert a pénzügyi választmány sem juthatott egyenlő megállapodásra, mind a többségét, mind a kisebbségét — az egyházmegyékhez megvitatás és véleményadás végett áttétetni rendeli. Egyházmegyénk ez ügyben, a tárgy alapos megvitatása után, a következő határozatot hozza:

Mindkét vélemény tiszteletteljes félretételét kérve, mi a kerületi özvegy-árvatár fentartását — kimondva az összes kerületi lelkészek kötelezett tagságát — határozottan kívánjuk; az alapszabályok módosítását — mint a pénzügyi választmány javasolta — leginkább az özvegyek és árvák minél magasabb segélyben való részesüléseért óhajtjuk, — mert úgy véljük, hogy az az alap, a mely ma 188,010 frt 78 krból áll, a most 30, 60, 90 frtra emelt osztaléknál is többet adhat — s az alapszabályok módosítása az egyházmegyék 2—2 tagból álló küldöttségére bizassék; óhajtjuk továbbá, hogy évről-évre növekedvén az alap, mindig a tár állásának megfelelő kamatok osztassanak ki a segélyre jogosultak között s hogy a segélyezetttek névjegyzéke a nyert segélyek mennyiségével együtt évről-évre a kerületi gyűlés jegyzőkönyvébe is bevezettesék; végül óhajtjuk, hogy a rohamosan felemelkedett vegyes kiadások hova fordításáról is — mert e tekintetben semminemű felvilágosítással nem bírnunk — felvilágosítást nyerjünk.

108. Ugyanazon kerületi gyűlés 43. sz. határozatával utasítja mindazon tanítói állomásokat, melyek segélyben részesültek s a nyert segély tévedésből a rendes

fizetésbe számíttatott be, hogy a segélynek pótlólag az állampénztár terhére való utalványozásáért — mert egyesek e nemű kérvénye kedvező elintézésben részesült — illetékes vármegyei közigazgatási bizottságuk és a tanfelügyelőség útján forduljanak közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz.

Az egyházkerület ez utasítása szerint figyelmeztetik a s.-polyánkai egyház, hogy a Horváth Mária-alapból nyert 30 frt segély kiutalását — mely tévedésből szintén rendes tanítói fizetésül számíttatott be — a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnál kérelmezze, mert erre a segélyre az egyházmegyétől továbbra nem számíthat.

109. Ugyanazon kerületi gyűlés 92. sz. határozatával utasította az ungi egyházmegyét, hogy a folyó évi tavaszi közgyűlés 116. sz. alatt hozott és reá vonatkozó határozatát foganatosítsa az egyes lelkészek részére utalványozott segély kiosztásánál s erről jelentését terjessze be.

Ezen határozatnak az ungi egyházmegye eleget tett s az 1897. évi, Miskolczon tartott tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyve 116. pontjában felsorolt segélyeket, az ott megnevezett lelkészeknek, a kimutatott összegekben kiadta.

110. Ugyanazon egyházkerületi közgyűlés 63. sz. határozatával utasítja az egyházmegyét, hogy tanügyi öizottságaikat a kerületi bizottsággal összhangba hozni igyekezzenek s a választásról szóló jegyzőkönyveiket a jövő tavaszi kerületi gyűlésre terjesszék fel.

Az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök utasíttatik, hogy a megyei

tanügyi bizottság szabályzatának a kerületivel való összhangzásba hozására való tervezetet a legrövidebb idő alatt elkészíteni s az őszi e.-megyei közgyűlés elé terjeszteni mulhatlan kötelességének ismerje. Egyuttal a kerületi tanügyi bizottság tagjaiul Szabó József tanügyi biz. elnök, Minay István világi tanácsbíró, Dicső Endre csomonyai tanító megválasztatnak.

111. Tóth József, egyházmegyénkbe bekebelezett segéd-lelkész, a mult év végén a beregi egyházmegyébe ment át s mint segéd-lelkész, a munkácsi ev. ref. egyháznál nyert alkalmazást.

Tudomásul vétetik.

112. 1897. augusztus 10-én Ungváron tartott egyházmegyei közgyűlésünk 27. sz. határozatával Gergely Alajos oklevél nélküli tanítót a ptruksai tanítói állomásra azzal a kikötéssel helyezte be — más egyén a nevezet állomásra nem pályáozván —, hogy oklevelét egy év leforgása alatt szerezzze be. Nevezett egyén azonban állomását — az egyház jelentése szerint — odahagyta.

Tudomásul vétetik s a ptruksai leány-egyház utasittatik, hogy tanítói állomása betöltésére minden lehető kövessen el.

113. Ugyanazon közgyűlés 22. sz. határozatával utasittatott a solymosi leány-egyház presbyteriuma, hogy a kérdéses tanítói szolgálmányra nézve határozatot hozzon.

Miután e kötelezettségének eleget nem tett, megsürgettetik.

114. Ugyanazon közgyűlés 24. sz. határozatára az ungvári lelkész jelenti, hogy neki az e.-megyei könyvtár hivatalosan még ma sem adatott által.

Az átadó bizottság tagjaiul ujlag Pataky Pál, Hegyi György, Németh Péter megválasztatnak, — felhivatván Köröskényi István volt könyvtárnok, hogy a vele jólevele tudatott átadási napon szintén jelen legyen.

115. A könyvtári bizottság tagjaiul megválasztatnak:

Hegyi György, Minay István, Komjáthy Gábor, Pataky Pál és ifj. Szabó Endre.

116. Az 1897. augusztus 10 én Ungváron tartott közgyűlés 50. sz. határozatával Virágh József és Bernáth Dezső urak az eszenyi lelkészi díjlevél rendbehozására küldettek ki, — küldetésüknek eleget nem tevén, annak végbevitelére

Szűcs István és Hegyi György felkéretnek.

117. Az 1897. évi tavaszi gyűlés 16. s az őszi gyűlés 39. sz. határozatával megbízott Nagy Sándor kis-dobronyi lelkész és a jegyzői kar, hogy az egyházmegyei özvegy-árvatári szabályzatot nézzék által s a szükséghez képest alakítsák át.

A bizottság a módosított egyházmegyei özvegy-árvatári alapszabályt beterjesztvén, a javítások megtétele után helybenhagyatik s a főt egyházkerületre tisztelettel felterjesztetik.

118. A jegyzőkönyv meghitelesített Ungváron, 1898. évi ápril hó 14-én tartott hitelesítési ülésben.

Jegyzették: *Magyar Bertalan* egyházmegyei aljegyző 1—40., 85—118., — *Németh Péter* aljegyző 41—84. jegyzőkönyvi pontokat.

A jegyzőkönyvben foglalt rendes közgyűlési tárgyak rövid kivonata:

1. Esperesi ima s a gondnoki szék helyettessel való betöltése.
2. Az egyházak megbizottai igazoltatnak.
3. A gondnok-választás eredménye kihirdettetik; a megválasztott gondnokért küldöttség megy.
4. Esperes a megjelent gondnokot fogadja; a gondnok az esküt leteszi.
5. Németh Péter egyházmegyei aljegyző a gondnokot üdvözli.
6. Esperes a megválasztott négy világi tanácsbíró felhívja az eskü letételére.
7. Szabó József indítványa, hogy az esperesi ima s az elmondott beszédek a jegyzőkönyvbe kinyomassanak.
8. Az esperes felolvassa a mult 1897. évről szóló jelentését.
9. A botfalvai egyház eladott kertjéről szóló szerződését megerősítés végett beterjeszti.
10. Az ásványi felügyelő lelkész kéri, hogy a renoválandó paplak megvizsgálására az építészeti bizottság menjen ki.
11. Az 1897. február hó 17-én tartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyve meghitelesítettik.
12. Számvevőszék jelentése a különbféle táruk állásáról s jelentése, hogy a pénztárnoknak a felmentvény megadható.
13. Ugyanannak javaslata a Horváth Mária-féle, tanítókat illető segélyek szétosztására vonatkozólag.
14. Ugyanannak javaslata a Horváth Mária-féle, lelkészeket illető segély szétosztására; bizottság választása.
15. A minaji egyház tőke-segélye kiutalásáért a főtiszteletű egyházkerületre felterjesztés intéztetik.
16. Számvevőszék javaslata, hogy egy nagyobb, 1000 frtos segély adassék ki minden évben templomot, pap-, vagy tanító lakot építő valamelyik egyháznak. — elfogadtatik.
17. Az építkezni akaró egyházak az építkezés megkezdése előtt az építészeti bizottságot meghívni kötelesek; építészeti bizottság választatik.
18. A számvevőszék jelentése folytán Tóth Lajos a Hrabovszky-féle tartozás rendezésére felhivatik.
19. A pénztárnok a néhai Szabó András volt esperes emléksobrára begyűlt pénzekről beszámol.
20. Komjáthy Béla egyházmegyei gondnok a leány-növeldére 1000 forintot ad.

21. Egry Ferencz 100, Szabó József 10 frtot ajánlott régebben ugyanazon célra, — most befizetik.

22. Komjáthy Gábor indítványa, hogy a leány-növelde ügyeinek előkészítésére bizottság választassék, elfogadtatik; a bizottság megválasztatik.

23. Pénztárnok indítványa, hogy a kik régebben tettek ajánlatot a leány-növelde, a befizetésre szólíttassanak fel.

24. Az országos ev. ref. gyámintézet végrehajtó-bizottsága az 1897. évi járulékok befizetéséről szóló kimutatást megküldi.

25. Az egyházkerületről nyert segély-pénzek szétosztása.

26. Az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök a könyv-statisztikát beterjeszti.

27. A nyarádi egyház 2000 □-öl belsőség s 6000 □-öl külsőség eladására engedélyt kér.

28. A nyarádi egyház 200 frt tartozása elengedését kéri; esetleg ugyanannyi kölcsönt.

29. Kecskeméthy Lajos indítványozza, hogy a lelkészi segélyek a lelkészi fizetések újabb összeszámítása után adassanak ki; összeszámító-bizottság választatik.

30. Kocsiss Endre p.-helmecezi lelkész jelenti, hogy iskolájukban a tanítás szünetel.

31. A csepelyi egyház építkezésre 200 frtot kér.

32. A tarnócezi egyház 100 frt kölcsönének elengedését kéri.

33. A kis-dobronyi egyház tanítói díjlevélét megerősítés végett beterjeszti.

34. Németh Péter, Árpád nevű fia részére a Diós-féle ösztöndíjat kéri.

35. Németh Péter indítványa, hogy a kerületre menő egyházmegyei tanügyi küldöttek nap- és fuvardíja állapíttassék meg.

36. A ptruksai leány-egyház tagjai kérelmezik, hogy a szelmeneczi anya-egyháznak fizetendő $\frac{1}{10}$ teher alól oldassanak fel.

37. Az ágteleki egyház 184 frt segélyt, esetleg kölcsönt kér.

38. A felső-reviscei lelkészi díjlevél ügyének a helyszínén való megvizsgálására küldöttség választatik.

39. A pályini egyház csendőr-laktanya építésére engedélyt kér.

40. Szűcs István az Orémus-féle elveszett kamataiért kárpótlást kér.

41. Egy világi tanácsbíró s világi jegyzőkre beadott szavazatok eredményéről való jelentés.

42. Benedek János volt f.-reviscei lelkész halála bejelentetik.

43. A f.-reviscei lelkészi teendőik végzéséről intézkedés.

44. A ráthi egyház a 700 frt adósságról jelentést tesz.

45. Ásváynak az 1000 frtos építkezési segély nem adatik meg.

46. Háda József szolgálati bizonyítványát bemutatja.

47. A segélyosztó-bizottság megválasztatik.

48. Esperesi körlevelek.

49. Ifj. Virágh József ügyében hozott kerületi ítélet megküldetik.

50. Matolay Pál segélyt kér.
51. Lácza József s előkönyörgő-társai 50 forint fizetés-pótlékot kérnek.
52. A gálóczi egyház Tóth Lajos gondnokságának megszüntetését kéri.
53. Kiss Lajos 50 frt kölcsönt kér.
54. A lelkészi értekezletnek az államszegély ügyében tett felterjesztése.
55. Dicső Endre az ungi ev. ref. tanítói egyesületbe minden felekezeti tanítónak belépését kötelezőnek kéri kimondani.
56. Dicső Endre indítványozza, hogy az egyházmegye évenként 20 korona díjat tűzzön ki paedagogiai dolgozatra.
57. Kocsis Endre lelkészi fizetés-pótlékának emelését kéri.
58. Az iskei egyház a templom-építési alap kamataiból lelkészi fizetésre évenként elvont 100 forintnak eredeti céljára való fordíthatását kéri.
59. A pallói egyház a földbérletből 1897-re 50 frtot leenged.
60. Baeska Sámuel jelentő-ívének kiigazítását kéri.
61. A lelkészi értekezlet kéri, hogy a Horváth-alapból nyert segélyek a jelentő-ívbe lelkészi fizetésül ne számítassanak be.
62. Szabó Albert helyett Karabélyos Gyula iskola-látogatónak megválasztatik.
63. Komjáthy Gábor egyházmegyei számvevőszóki alapszabályjavaslatot terjeszt be.
64. Egyházmegyei vélemény az 1897. október 5—6. napjain tartott kerületi gyűlés 27. pontjára.
65. Jelentés, hogy egyházmegyénkben mely egyházak vannak jogosítva segéd-lelkész tartására.
66. Id. Szakal István a nyert egyházmegyei segélyről jelentést adjon.
67. A csapi egyház magtára rendben van.
68. Az csenyi egyház adója ki van fizetve.
69. A kaposi lelkészi javadalom csenkülésát illető panaszos ügy rendbehozott.
70. A botfalvai leszámolás ügye Szabó Endre és Patay Pál urakra bízatik.
71. A pályini egyháznak a közbirtokosság öt, az urbérosség négy hold földet adományozott.
72. Pályinban Stépan László és édes anyja a templomba orgonát vettek.
73. A hieskai egyháznak őszi gyűlés-tartásra a szobránczi urak 85 frtot adtak; özv. Patay Gyuláné egy hordó vörös bort s 40 üveg szomorodnit ajándékozott.
74. Jenkének az Urvaesorához kenyeret és bort 20 év óta Tomesányi Gyula ad.
75. Lesnyánszky Gyulának a kerületi özvegy-árvatári segély kiadandó.

76. A zahari egyház tanítói lak építésre utasítottak.
77. A zahari egyház az adók kilizetésére köteleztetik.
78. A bezői egyház adóját s illetékét kifizesse.
79. A bezői egyház magtára rendezetlen.
80. Pinkócz, adóhátrálékát letörlessze.
81. Jenke, iskolájába tanítónőt alkalmazott.
82. Pinkóczon a harangozónak igen kevés a fizetése.
83. Hegedüs Sámuel a vizokai tanítói díjlevél államsegélyvel leendőkipótlásának eszközlésére a kellő lépések megtételére utasítottak.
84. A Veskócznak adott Szondy—Kenessey-féle alap az egyház javára kamatozik.
85. Egyházkerületi képviselők választatnak.
86. Egyházmegyénkből hirdetésre ajánltatnak.
87. Komjáthy Gábor ungvári lelkészszé történet beerősítése a kerületi gyűlésre felterjesztetik.
88. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság választatik.
89. Az országos ev. ref. egyházi közalap s az országos gyámintézet ügyeit ellenőrző bizottság tagjai megválasztatnak.
90. Az egyházmegyei számvevőszék tagjai megválasztatnak.
91. Az időszaki bíróság tagjai megválasztatnak.
92. Az országos közalapot kezelő egyházmegyei pénztárnok beszámol.
93. A mogyorósi egyház a Zsiró-féle hagyatékról felvilágosítást kér.
94. Salamonban a faiskola kerítetlen.
95. A záhonyi egyház 300 frt után hat év óta kamathátrálékos
96. A záhonyi egyház a lelkésznek 180 frttal adós.
97. A záhonyi egyház 300 frt iskolai alaptőkét s ennek 400 frt kamatát iskola-építésre használt fel.
98. A záhonyi egyház tűzkár ellen csekély értékig biztosított.
99. A ptruksai egyház 130 forintos kötvénye régebben megsemmisített
100. A pallói egyház a Diós-alapnak adós, kötvénye nála van.
101. Vajkócz, regále-kötvénye eladhatását kéri.
102. Vajkóczon a konfirmáció Húsvétkor történik.
103. Hegyi György az ungvári egyháznak 500 frtot adott; Egry Ferencz a kis-gejőcei templom belsejét keramittal kirakatta.
104. Bernáth Dezső, Botfalvának Tarnóczhoz való esatolását indítványozza.
105. Enyedy Lajos segélyt kér.
106. Az egyházi nyomtatványok a főiskolai bizományostól vétetnek.
107. Vélemény az 1897. október 5—6. napjain tartott kerületi gyűlés 38. pontjára.
108. Utasítás a tanítói fizetések állami kipótlása ügyében.
109. Egyházmegyénk a lelkészek részére utalt segélyt pontosan kiosztotta.

110. Az egyházmegyei tanügyi bizottság, szabályait a kerületihez alakítsa; a kerületre küldendő tanügyi bizottsági tagok megválasztatnak.

111. Tóth József segéd-lelkész a beregi e.-megyébe ment át.

112. Gergely Lajos a ptruksai tanítói állomást elhagyta.

113. Solymos, a tanítói szolgálmányról jelentést nem adott.

114. Az ungvári lelkésznek a könyvtár hivatalosan át nem adatott.

115. A könyvtári bizottság tagjai megválasztatnak.

116. Az eszenyi lelkészi díjlevél rendbehozatalára küldöttség választatik.

117. Az egyházmegyei özeveg-árvtár alapszabályai átalakítottak.

118. A jegyzőkönyv meghitelesítő.

Betürendes tárgymutató.

Ágteleki egyház 37.

Ásványi egyház 10, 45.

BacsKay Sámuel 60.

Bernáth Dezső 104.

Bezői egyház 78, 79.

Botfalvai egyház 104.

Csapi egyház 67.

Csepelyi egyház 31.

Csengery Jenő 51.

Dancs Bertalan 41.

Dieső Endre 55, 56, 110.

Egry Ferencz 21, 22, 41, 103.

Enyed egyház 51, 105.

Esperes 14, 85, 88, 89, 90.

Eszenyi egyház 65, 68, 116.

Gálocsi egyház 52, 86.

Gergely Alajos 112.

Háda József 46.

Hegedüs Soma 83, 91.

Hegyi György 9, 22, 39, 63,
90, 93, 103, 114, 115, 116.

Iskei egyház 58.

Jenkei egyház 74, 81.

Kaposi egyház 69.

Karabélyos Gyula 62.

Katona Vilma 81.

Keckeméthy Lajos 29.

Kis-dobronyi egyház 33.

Kiss Lajos 51, 53.

Kocsiss Endre 30, 57.

Komjáthy Béla 3, 20, 85.

Komjáthy Gábor 14, 22, 47, 63,
87, 88, 114, 115.

Kormóss Béla 91.

Kovács Dániel 41.

Kovássy Elemér 41.

Könyves Mihály 51.

Köröskényi Ferdinánd 41.

Köröskényi István 19, 114.

Láczay József 51.

Lelkészek általában 106.

Lesnyánszky Gyula 75.

Lucska egyház 73, 86.

Id. Maksa József 19.

Magyar Bertalan 85, 88, 117.

Magyar József 91.

Matolay Pál 19, 47, 50.

Minaji egyház 15, 86.

- Minay István 3, 17, 22, 47, 88,
 90, 91, 110, 115.
 Mogyorósi egyház 93.
 Móré Gábor 75.
 Nagy-dobronyi egyház 65.
 Nagy Sándor 14, 29, 117.
 Németh Péter 5, 22, 34, 35, 63,
 88, 114, 117.
 Nyarádi egyház 27, 28.
 Nyomárkay Aurél 1, 14, 22, 29,
 85, 88, 89, 90, 91.
 Pallói egyház 59, 100.
 Pataky Pál 22, 63, 70, 88,
 114, 115.
 Özv. Patay Gyuláné 73.
 Pályini egyház 39, 71, 72.
 Pénztárnok 12.
 Pinkóczyi egyház 80, 82.
 Ptruksai egyház 36, 99, 112.
 Ráthi egyház 44.
 Reviscei egyház 42.
 Salamoni egyház 94.
 Solymosi egyház 113.
 Stépán László 3, 38, 47, 72, 91.
 Szabó Albert 19, 47, 62.
 Szabó Endre minaji 22, 63,
 70, 115.
 Szabó Győző 14, 85, 91.
 Szabó József 3, 7, 21, 90, 91, 110
 Szabó Lajos 22.
 Id. Szakal István 66.
 Ifj. Szakal István 29, 38, 43.
 Szelmencei egyház 36, 86.
 Szilágyi Sándor 41.
 Szobránczi urak 73.
 Szöllősy Gyula 17, 89, 91, 92.
 Szűcs István 40, 47, 90, 91, 116.
 Tarnóczyi egyház 32, 104.
 Tomesányi Gyula 74.
 Tóth József 111.
 Tóth Lajos 14, 18, 29, 52.
 Ungvári egyház 6, 103.
 Zahari egyház 76, 77.
 Záhonyi egyház 75, 96, 97, 98.
 Vajkóczyi egyház 86, 101, 102.
 Veskóczyi egyház 84.
 Virágh József 3, 14, 19, 29,
 47, 85, 89, 91.
 Ifj. Virágh József 49.
 Viszokai egyház.

